

Nationaal Programma Vitale Regio's

Plan voor de regio
Kop van Noord-Holland

Inhoudsopgave

Voorwoord bestuurders

Samenvatting

Plan voor de regio

1. Inzet: een mooi leven voor jongeren in de Kop van NH, om brede welvaart voor iedereen te verbeteren
2. Het toekomstbeeld
3. In de Kop zetten we jongeren nadrukkelijk centraal in onze beleidskeuzes
4. Inzet op positief opgroeien door 4 samenhangende opgaven
5. Overkoepelende opgave: positief opgroeien - investeren in een kansrijke, gezonde jeugd
6. Opgave 1: Een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau
  1. Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau
7. Opgave 2: Een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen
  1. Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen
  2. Agriport als voorbeeld om meerwaarde voor de regio en jongeren te vergroten
  3. Maritiem Cluster als voorbeeld om meerwaarde voor de regio en jongeren te vergroten
8. Opgave 3: Passende en betaalbare woningen (in een aantrekkelijke leefomgeving)
  1. Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor passende en betaalbare woningen
9. Opgave 4: Betere bereikbaarheid door fijnmazig netwerk, weerbaarheid
  1. Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor betere bereikbaarheid door fijnmazig netwerk
10. Uitvoeringskracht is een kans voor samenwerking tussen Rijk en regio
11. Duurzaamheid als leidend principe dat keuzes richting geeft en een integrale benadering vraagt

Bijlage A. Elke Regio Telt! en het NPVR

Bijlage B. Kracht en uitdagingen van de regio

Voorwoord bestuurders

De Kop van Noord-Holland is een prachtige regio: ruim, ondernemend, innovatief en rijk aan natuur, cultuur en gemeenschapszin. Een regio vol kansen. Voor u ligt het Plan voor de Regio dat gericht is op het versterken van de brede welvaart in onze regio. Onze ambitie is dat iedereen van de kansen in de regio kan profiteren, en in het bijzonder onze jongeren. Zij zijn de toekomst van onze regio. Daarom investeren we in een regio waar jongeren graag wonen, leren, werken en uiteindelijk ook voor kiezen om te blijven of naar terug te keren.

Het plan is tot stand gekomen in samenwerking met jongeren, maatschappelijke partners, ondernemers, onderwijsinstellingen, gemeenten, de provincie Noord-Holland en verschillende ministeries. Die gezamenlijke totstandkoming maakt dit plan sterk en maakt het een stevig fundament voor de toekomst.

Het plan vormt de basis voor een langdurige samenwerking tussen regionale partners en het Rijk. Samen willen we werken aan oplossingen voor opgaven die zowel regionaal als nationaal van belang zijn. Daarbij bouwen we voort op bestaande initiatieven, versterken we de regionale samenwerking en zetten we waar nodig een extra impuls in om kansen daadwerkelijk te verzilveren.

We zijn ons ervan bewust dat de ambities uit dit plan niet vanzelf werkelijkheid worden. Daarvoor is een gezamenlijke inspanning nodig. Wij nodigen het Rijk daarom nadrukkelijk uit om zich niet alleen bestuurlijk, maar ook financieel en inhoudelijk aan deze agenda te verbinden. Investerings in de Kop van Noord-Holland zijn investeringen in een regio die kan bijdragen aan belangrijke nationale opgaven op het gebied van wonen, economie, energie, bereikbaarheid en leefbaarheid. Samen kunnen we meer bereiken dan ieder afzonderlijk.

Dit plan is onze stip op de horizon en het is gericht aan het Rijk, de provincie en organisaties in de Kop van Noord-Holland. Het plan geeft richting voor de komende jaren en wordt uitgewerkt in een uitvoeringsagenda. We nodigen alle betrokken partijen uit om hieraan bij te dragen: van jongeren en maatschappelijke partners tot de provincie en het Rijk.

Juist door onze inzet te verbinden aan concrete investeringen, kennis en uitvoeringskracht kunnen we de kansen van de Kop van Noord-Holland verzilveren en de brede welvaart voor huidige én toekomstige generaties versterken.

Puck de Nijs-Visser en Petra Bais

Namens de NPVR Stuurgroep voor de Kop van Noord-Holland

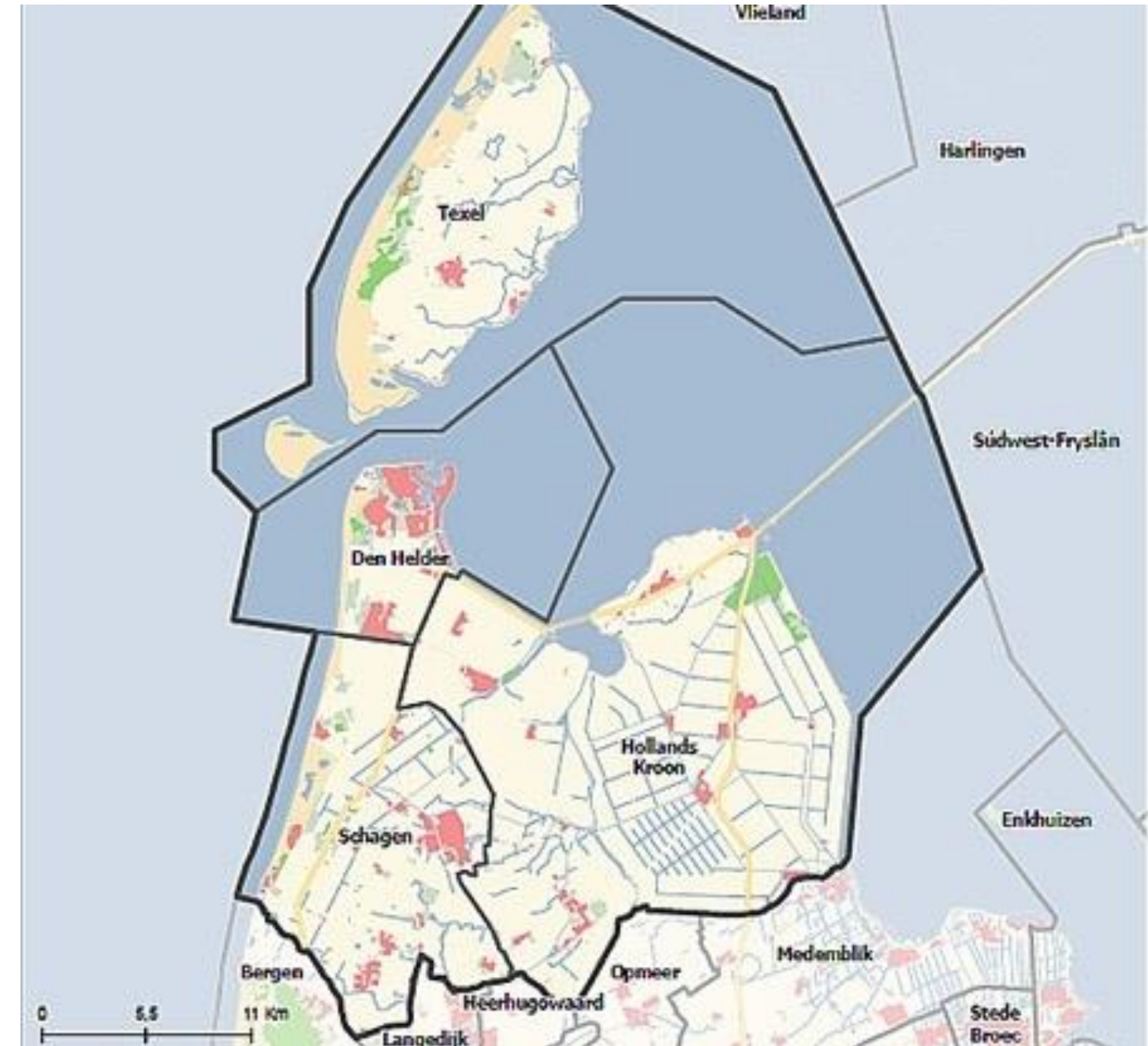
Introductie Kop van Noord-Holland

De Kop van Noord-Holland is verbonden door de Noordzee, Waddenzee en IJsselmeer. De regio heeft een sleutelpositie in verschillende nationale opgaven maar heeft ook uitdagingen op het gebied van brede welvaart. De Kop levert een grote bijdrage aan voedselzekerheid, is innovatief in de maritieme sector met de ontwikkeling van drones en ook op het gebied van energie, landbouw, zaadveredeling en gezondheid heeft de regio een internationale positie. Texel is internationaal bekend vanwege het toerisme en heeft haar eigen (eiland-) dynamiek en daarbij horende vraagstukken.

Tegelijkertijd vergrijsd de bevolking, trekken jongeren weg en hebben we te maken met een spiraal van verschraling die de brede welvaart onder druk zet. Uitdagingen op het gebied van bereikbaarheid, voorzieningen en kansen voor jongeren in het algemeen vragen om aandacht. In Den Helder is grootstedelijke problematiek zichtbaar in een middelgrote stad met vraagstukken op het gebied van gezondheid, veiligheid en armoede. De stad heeft daarbij wijken waarin uitdagingen zich opstapelen. Tegelijkertijd maakt de Koninklijke Marine een groei door die kansen kan bieden voor de hele regio.

Met circa 170.000 inwoners in een groot gebied is het geen dichtbevolkte regio. Dat zorgt voor prachtige vergezichten maar ook voor bereikbaarheidsvraagstukken. Hollands Kroon is hierin een exponent als gebied met grootschalige landbouw, Agriport en datacentra.

De Energy & Health Campus (EHC) in de gemeente Schagen is een belangrijk internationaal knooppunt voor onderzoek en innovatie op gebied van duurzame energie en gezondheid.

Samenvatting - de essentie

De essentie is dat de brede welvaart in de regio achterblijft. Er loopt veel in de regio. Het NPVR kiest ervoor om jongeren als verbindend en agenderend middel in te zetten bij al die dossiers. Door een aantal kernopgaven te benoemen willen we het Rijk de provincie, onderwijs en bedrijfsleven mede-eigenaar maken van die opgaven. Het doel is op gezamenlijk toe te werken naar langjarige oplossingen voor die opgaven op basis van de al lopende trajecten in de regio zoals het Ontwikkelperspectief, de regiovisie Sociaal Domein, Samen op Kop, Regiodeals en de meerjarenagenda RPAhn.

Samenvatting – inzet op positief opgroeien door 4 samenhangende opgaven

Focus op jongeren

In dit plan kiezen we ervoor om te investeren in een aantrekkelijke regio voor jongeren. Uit onderzoek blijkt dat plattelandsregio's jongeren kunnen aantrekken of behouden met gericht beleid en terugkeerinitiatieven. Dat versterkt de leefbaarheid, helpt om voorzieningen te behouden en versterkt de regionale economie¹⁹.

Als jongeren meer kansen krijgen om zich hier te ontwikkelen, een passende opleiding te volgen, werk te vinden, betaalbaar te wonen en hun vrije tijd op een positieve manier door te brengen met voldoende recreatiemogelijkheden, groeit hun binding met de regio. Zij blijven vaker, keren eerder terug of kiezen er bewust voor om zich hier te vestigen. Daarmee versterken we de toekomst van de jongeren en ook de regionale economie, het draagvlak voor voorzieningen en de leefbaarheid in wijken, dorpen en woonkernen in de Kop van Noord-Holland. Met deze insteek wordt dus de brede welvaart van de gehele regio verbeterd. We noemen dat 'collateral benefits' (zie volgende pagina). Hiervoor is het ook nodig dat de identiteit en waardering van de regio versterkt wordt.

Het plan voor de regio – basis voor de uitvoeringsagenda

Dit plan is een visiedocument dat bedoeld is om een gezamenlijke koers te bepalen. We beschrijven waar wij als regio de komende jaren op in willen zetten om de brede welvaart in de Kop van Noord-Holland te versterken. Het plan vormt de basis voor het maken van concrete afspraken in de uitvoeringsagenda met het Rijk, de provincie en organisaties in onze regio.

We zetten daarbij in op **vier samenhangende opgaven**. Daarbij kiezen we voor 'positief opgroeien' als **overkoepelende opgave**. Bij positief opgroeien gaat het om een stevige basis voor onze inwoners waarin zaken als opvoeding, gezondheid, vroegtijdige signalering, preventie, primair onderwijs en voortgezet onderwijs een essentiële rol spelen. Positief opgroeien is stevig verbonden met deze vier opgaven:

1. Een duurzaam voorzieningenniveau*
2. Een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen
3. Een woningmarkt met passende en betaalbare woningen in een aantrekkelijke leefomgeving
4. Mobiliteit/ bereikbaarheid als cruciale voorwaarde om bovenstaande te realiseren

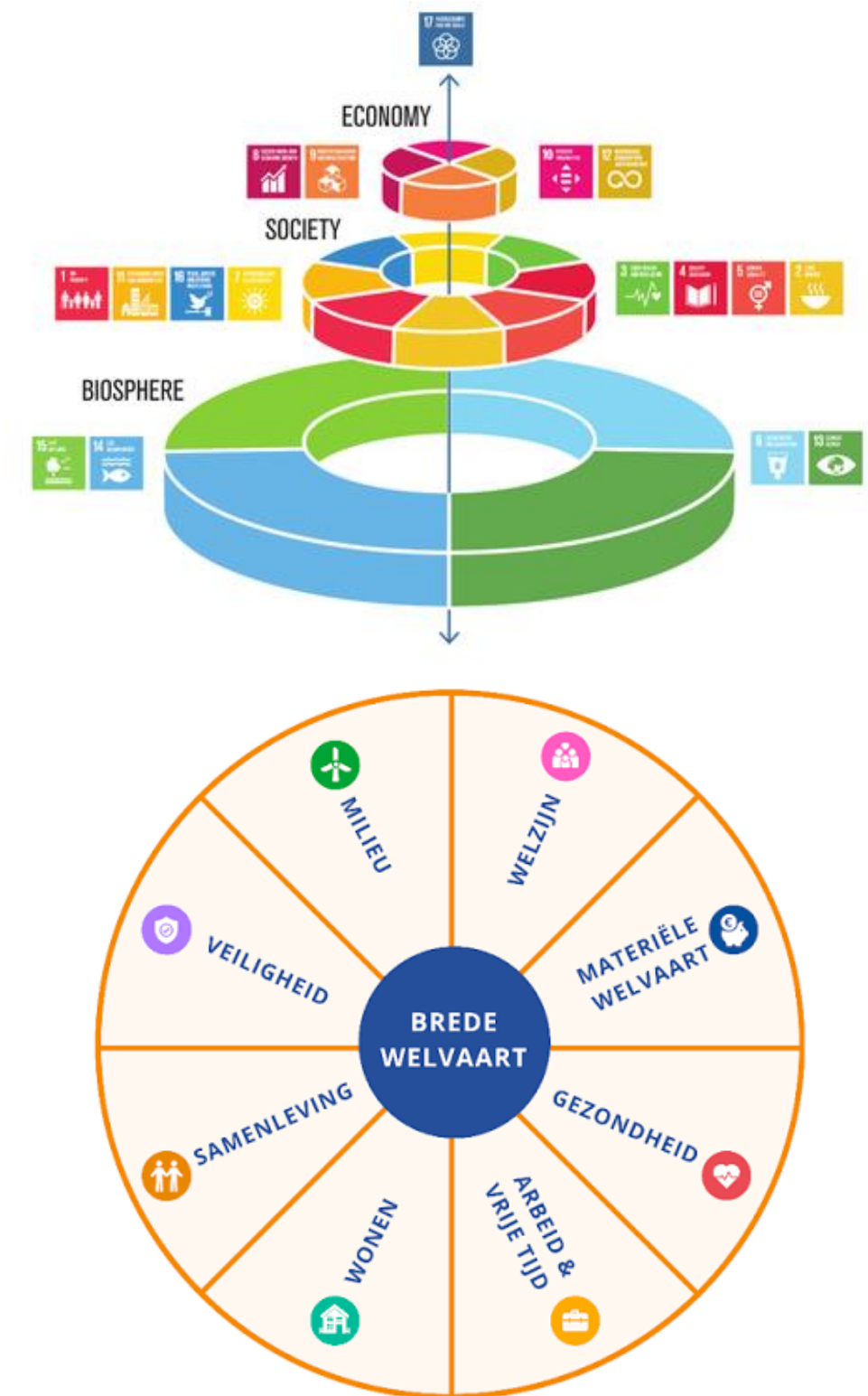
*D.w.z.: voorzieningen die niet afhankelijk zijn van incidentele subsidies; ze ook bij vergrijzing of bevolkingskrimp kunnen blijven functioneren; inwoners ze daadwerkelijk kunnen bereiken; voorzieningen aansluiten bij de behoeften van huidige én toekomstige generaties; er een goede balans is tussen lokale voorzieningen en regionale bereikbaarheid.

Samenvatting - collateral benefits

Samenvatting - het NPVR en brede welvaart

- De Kop van Noord-Holland is een Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) regio
- Het NPVR is een Rijksprogramma dat gericht is op het verbeteren van de de brede welvaart. Het NPVR komt voort uit het rapport Elke Regio Telt.
- Brede welvaart is een breed begrip dat raakt aan diverse thema's. Er zijn modellen zoals het wiel van de brede welvaart of de Social Development Goals (SDG's) die brede welvaart inkaderen (zie afbeeldingen).
- Wij zijn ervan overtuigd dat het plan voor de regio krachtiger wordt als we focus aanbrengen in die diversiteit waar brede welvaart over gaat.

Samenvatting - analyse en doelgroep

- **Analyse:** Om focus aan te brengen hebben we een analyse opgesteld. Uit de analyse komt het volgende beeld:
  - De regio is krachtig en kent uitdagingen.
  - Er wordt al veel gedaan in de regio. Er zijn verschillende programma's waarin stakeholders uit de regio, de provincie en het rijk in samenwerken.
- **Doelgroep:** We verwachten dat het plan voor de regio het meeste impact kan hebben door te kiezen voor jongeren in de Kop van Noord-Holland als sleutelgroep. Waarbij investeringen voor deze groep impact hebben op de brede welvaart voor alle inwoners.
  - Jongeren definiëren we als de groep van -10 maanden tot 27 jaar. Dit doen we omdat we daarmee een aantal cruciale levensfasen beetpakken die bepalen hoe de toekomst van een individu eruit ziet: conceptie, zwangerschap, eerste levensjaren, onderwijs (als verbindende schakel tussen jongeren, arbeidsmarkt, brede welvaart en regionale economie) en het begin van de arbeidsmarkt.

Samenvatting - kracht van de regio

Toerisme en recreatie.

De aantrekkelijkheid van het gebied voor toeristen en recreanten is een belangrijke pijler en biedt werkgelegenheid. Deze sector kan een bijdrage leveren aan de transitie van de landbouw, nieuwe natuur en het behouden van voorzieningen.

Energietransitie

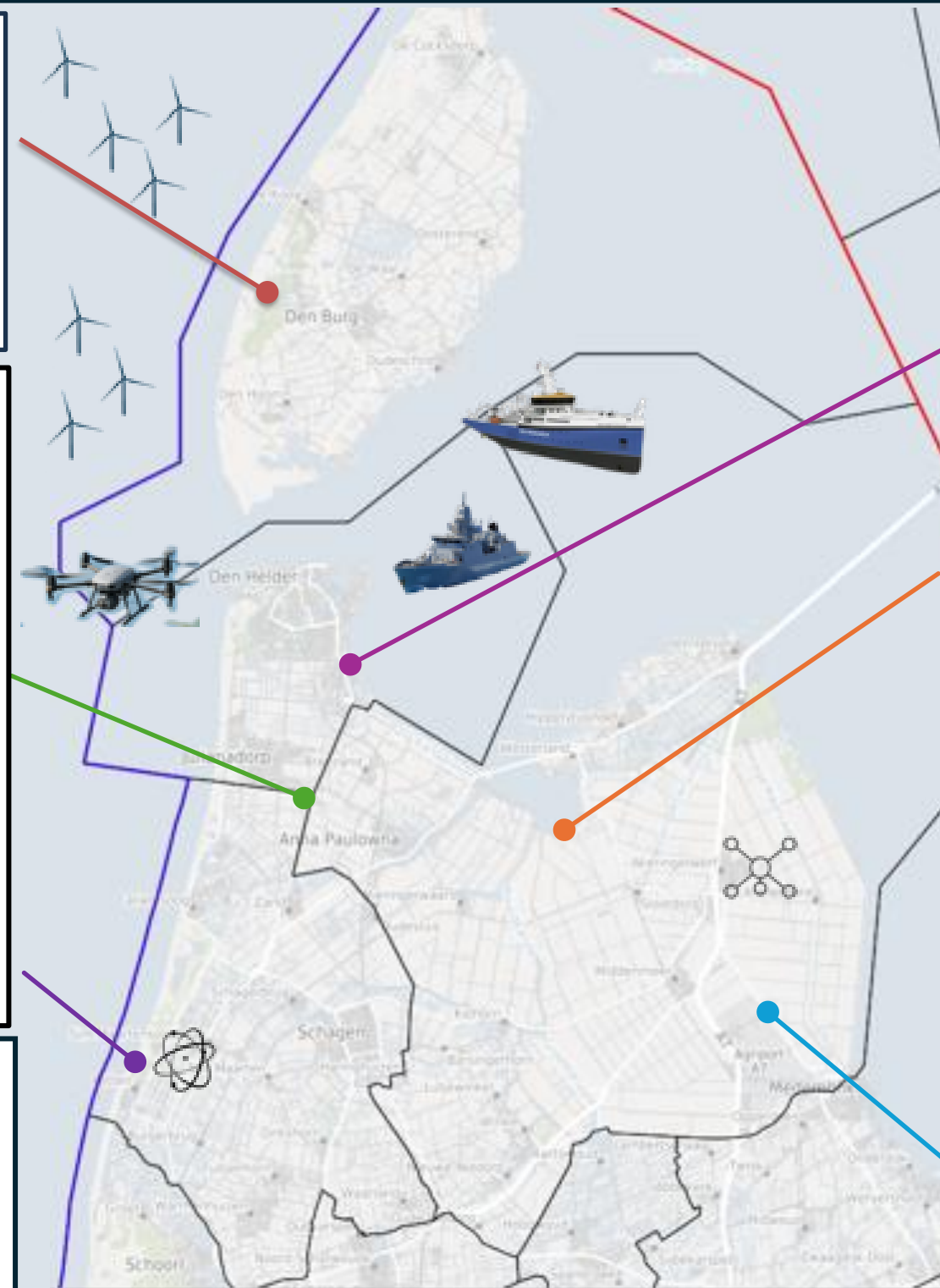
Productie, onderhoud, transport en innovatie:

- Energy & Health Campus Petten: ontwikkeling van technologie voor energieproductie en opslag
- Port of Den Helder & Den Helder Airport: offshore energiewinning breidt uit
- Den Helder daarbij als hub voor onderhoud en bevoorrading vanuit de haven en het vliegveld
- METIP: innovaties door bedrijven, startups en de Koninklijke Marine op het gebied van defensie/kustwacht, digitalisering, energie en logistiek op zee

(Nucleaire) gezondheidszorg

Innovatie voor (nucleaire) diagnostiek en behandeling van ziekten bij de Energy & Health Campus: omgeving waar onderwijs, onderzoek en praktijk samenkomen. Met daarin de PALLAS reactor, waar 30% van de wereldwijde productie van medische isotopen plaatsvindt.

Nationale veiligheid

Thuisbasis van de Koninklijke Marine en (maritieme) innovaties die zowel civiel als militair inzetbaar zijn. Bijv. de ontwikkeling van drones en elektrische vliegtuigen.

- Koninklijke marine
- MVKK
- METIP

Voedselzekerheid

De Kop van NH levert een belangrijke bijdrage aan de voedselzekerheid in Nederland en de rest van de wereld.

- Seed Valley (NHN): 50% van het plantenmateriaal wereldwijd komt hier vandaan
- Zeer vruchtbare landbouwgronden
- Innovatieve agritech sector zoekt oplossingen voor uitdagingen als zoetwaterbeschikbaarheid, stikstof en klimaatverandering

Digitalisering

Datacenters vormen een belangrijk onderdeel van de digitale infrastructuur. Ze slaan data op en leveren het rekenvermogen dat nodig is voor digitale processen binnen bedrijven en onderzoeksinstituten en overheidsorganisaties. Ze zijn een essentiële schakel in de digitale economie

Samenvatting - uitdagingen van de regio

Jongeren vertrekken, vergrijzing neemt toe

De Kop van Noord-Holland vergrijst sterker dan de rest van Nederland. Mensen worden ouder en tegelijkertijd versterkt het vertrek van jongeren uit de regio deze demografische ontwikkeling. Dit heeft impact op onder andere de woningmarkt, de regionale economie en de zorg.

Ontwikkelkansen jongeren

Jongeren vertrekken voor studie en werk, terwijl passende woonruimte en hoger onderwijs beperkt beschikbaar zijn. Tegelijkertijd zijn de kansen die de regio biedt onvoldoende zichtbaar, waardoor talent verloren gaat.

Zichtbaarheid regio

De Kop heeft veel kracht en kansen, maar werkt nog te versnipperd. Meer samenwerking, profilering en trots zijn nodig om het volledige potentieel van de regio te benutten.

Landbouw en visserij

De sector staat voor een grote transitie. De uitdaging is om voedselproductie, natuur, water, klimaat en een gezond verdienvermogen met elkaar in balans te brengen.

Gezondheid

De gezondheid van inwoners en jongeren staat onder druk. Er zijn meer chronische aandoeningen, minder beweging, meer overgewicht en toenemende mentale gezondheidsproblemen. Tegelijk neemt de zorgvraag toe en groeit het tekort aan zorgpersoneel.

Onze uitdaging:

samen werken aan een aantrekkelijke, toekomstbestendige regio waarin jongeren kunnen blijven, terugkeren en bouwen aan hun toekomst.

Voorzieningen

Het aanbod van, horeca, cultuur en zorg neemt af. In combinatie met grote afstanden en beperkt openbaar vervoer wordt het steeds lastiger om voorzieningen te bereiken. Vooral jongeren ervaren een tekort aan aantrekkelijke en toegankelijke activiteiten.

Veiligheid en ondermijning

In delen van Den Helder staat de leefbaarheid onder druk door veiligheidsproblemen en ondermijning. Vooral jongeren in kwetsbare wijken lopen extra risico. Ondermijnende criminaliteit blijft vaak buiten beeld, maar vraagt om blijvende aandacht en gerichte preventie.

Wonen

In de Kop is woningbouw vaak niet alleen een antwoord op woningnood, maar ook een instrument om voorzieningen, arbeidsmarkt en brede welvaart op peil te houden. Het bestaande woningaanbod is schaars, eenzijdig van samenstelling en de betaalbaarheid staat onder druk. In de bestaande voorraad is er een uitdaging op het gebied van duurzaamheid

Bereikbaarheid en mobiliteit schieten tekort

In de Kop van NH zijn de afstanden groot en zijn inwoners sterk auto-afhankelijk. De huidige hoofdstructuur – bestaande uit een netwerk van enkelbaans N-wegen (N9, N99 en N250), weinig oost-west verbindingen, een enkelsporige spoorlijn en de A7 – is onveilig, kwetsbaar voor congestie, uitval en beperkte verbindingen⁶ Met name de slechte bereikbaarheid van voorzieningen is een grote factor die de leefbaarheid beïnvloedt³. Voor mensen zonder rijbewijs en/of zonder auto (minima, jongeren, ouderen) is dit vooral een probleem.

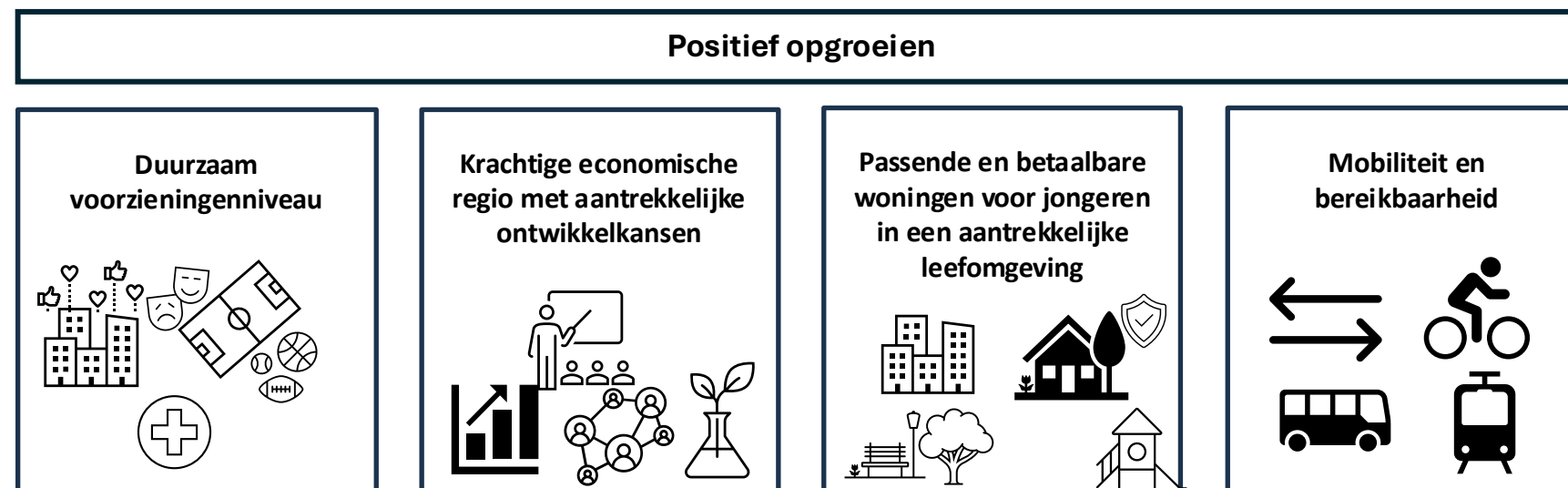
Samenvatting - plan en concrete effecten

Plan: In het plan kiezen we voor jongeren. Dat richt zich op de samenhangende opgaven waarbij positief opgroeien overkoepelend is:

- Een duurzaam voorzieningenniveau
  - Een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen (leven lang leren)
  - Passende en betaalbare woningen voor jongeren in een aantrekkelijke leefomgeving
  - Mobiliteit en bereikbaarheid.
- Duurzaamheid is een leidend principe bij de uitwerking van deze aandachtspunten.

Concrete effecten van deze keuze:

- We werken, samen met de bewoners, de provincie en het rijk, aan een **voorzieningenaanbod** vanuit een gezamenlijke regionale visie (op cultuur, sport, ontmoeten, ondersteunen) dat structureel en meerjarig ondersteunt wordt door de vier gemeenten, de provincie en het rijk. We willen bovendien een stevig en structureel aanbod realiseren op het gebied van opvoedingsondersteuning.
- We werken samen met de provincie en het Rijk aan een visie op **goede bereikbaarheid van voorzieningen**. De focus ligt daarbij op bereikbaarheid per openbaar vervoer, fiets en innovatieve vervoerswijzen. Inwoners mogen niet afhankelijk zijn van autobezit om essentiële voorzieningen om deel te nemen aan de maatschappij te bereiken.
- Het versterken van de samenwerking in de triple helix (onderwijs, bedrijfsleven, overheid) om de **ontwikkelkansen voor jongeren in de regio** nog verder te versterken.

Samenvatting - concrete effecten

- De regio Kop van Noord-Holland heeft een **arbeidsmarkt** met het potentieel om te groeien naar een economisch ecosysteem met ontwikkelkansen en arbeidsplaatsen voor jongeren uit de regio (en daarbuiten). Er liggen kansen op het gebied technische, medische, maritieme, agrarische, toeristische en recreatieve werkgelegenheid. We willen dat de regio:
  - Dit **profiel** sterker neerzet (marketing, positionering);
  - en daarmee kansen biedt voor jongeren, om kennis te maken met deze sectoren door het bieden van snuffelstages, stages en banen voor starters op de arbeidsmarkt. Hiertoe maken we afspraken in de triple helix. Onderwijs is hierin een verbindende schakel voor een stevig aanbod in een leven lang leren;
  - inzet op de uitdagingen waar de agrarische sector mee te maken heeft en daarin te werken aan toekomstbestendige landbouw. Dan kan door ruimte te bieden aan intensivering, innovaties (zoals robotisering) en verduurzaming van de landbouw door meer in evenwicht met de natuur landbouw te bedrijven. Hiervoor is een samenwerking met ministeries en provincie essentieel.
- **Wonen** is een landelijk thema. Regionaal komen daar nog specifieke vraagstukken bovenop. Om een woning in de regio bereikbaar te maken voor jongeren werken we met de vier gemeenten samen aan een strategische regionale woonvisie. Die is noodzakelijk om bewuste, en vermoedelijk ook lastige, keuzes te maken over locaties, woningtypen en woonmilieus, in samenhang met demografische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Om deze keuzes te onderbouwen en te realiseren zijn kennis en expertise van regionale experts, het Rijk en gespecialiseerde adviseurs nodig.
- De **bereikbaarheid** van de Kop is een onderwerp waarin keuzes noodzakelijk zijn. De N9, de N99 en dubbelspoor zijn daarbij onderwerpen die snel naar voren komen in gesprekken over dit onderwerp. Tegelijkertijd geldt voor jongeren dat de fijnmazige bereikbaarheid belangrijk is om een sociaal netwerk op te bouwen. Denk daarbij aan een brug op de juiste plek, goed verlichte fietspaden en betaalbare OV verbindingen. We willen dat er ingezet wordt op structurele verbeteringen én dat er tegelijkertijd zicht komt op wat er nodig is voor jongeren om zich goed en veilig door de regio te bewegen. Dit vraagt om meer inzicht in het vraagstuk van mobiliteit en bereikbaarheid en vervolgens om nieuwe, innovatieve vormen van mobiliteit en combinaties van vervoersmiddelen, zoals doorfietsroutes, deelmobiliteit en publieke mobiliteit, die beter aansluiten bij de schaal en structuur van de regio.

Samenvatting - de uitvoeringsagenda

Het vervolg:

- Het plan voor de regio is een stip op de horizon. Het geeft zicht op vraagstukken die naar voren komen in verschillende gesprekken, (beleids-) notities en lopende programma's. We vragen het Rijk om mede-eigenaar te worden van deze vraagstukken en daarmee ook om mede-eigenaar te zijn van de oplossing door middel van de inzet van expertise en waar nodig middelen.
- Het plan voor de regio krijgt een vervolg in de uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda bepalen we waar het NPVR meerwaarde biedt t.o.v. alles wat er al loopt. Het NPVR bouwt hierop voort; het versterkt de samenhang tussen bestaande programma's, maakt ontbrekende schakels zichtbaar en agendeert vraagstukken die de regio niet alleen op kan lossen. O.a door:
  - Prioriteren
  - Verbinden
  - Het maken van afspraken met het Rijk
- In de **uitvoeringsagenda** komen we in ateliers samen met stakeholders tot concrete keuzes, maatregelen en afspraken. Gekoppeld aan de samenhangende opgaven.
- De concretisering houdt in dat we het volgende uitwerken met een goede beschrijving: activiteiten, verbinding aan verwacht effect op doelen, integraliteit in opgave, en verbinding met bestaande opgaven, welke inzetten/bijdrages worden verwacht van alle betrokken partijen, concrete resultaten, hoe inwoners worden betrokken.

- Randvoorwaardelijk voor de uitwerking van het plan tot een uitvoeringsagenda is dat er 'eigenaren' komen op de samenhangende opgaven. Dat vraagt dus om de inzet van experts vanuit verschillende disciplines vanuit het Rijk, de provincie en de 4 gemeenten. Het is daarmee een regionale samenwerking die aansluit bij de gemeentelijke ambities op de samenhangende opgaven. We willen dat er vanuit de triple helix actief mee wordt gewerkt aan de totstandkoming van de agenda.

Analyse van de regio

In beeld brengen van de belangrijkste krachten, kansen en opgaven van de Kop van Noord-Holland

Plan voor de regio

Gezamenlijke ambitie voor de lange termijn: een stip op de horizon. Het plan geeft richting en vormt het vertrekpunt voor het verdere gesprek met partners in de regio, Noord-Holland Noord, de provincie en het Rijk.

Vervolg: uitvoeringsagenda

Beschrijft waar NPVR meerwaarde biedt, welke prioriteiten gezamenlijk worden opgepakt, wie daarbij betrokken zijn en welke afspraken met het Rijk nodig zijn. De uitvoeringsagenda bouwt voort op bestaande programma's en samenwerkingen en maakt zichtbaar waar versterking, verbinding of een aanvullende impuls nodig is.

Het plan voor de Regio

1. Inzet: een mooi leven voor jongeren in de Kop van NH, om brede welvaart voor iedereen te verbeteren

We richten ons Plan voor de Regio op **de leeftijdsgroep van -10 maanden tot 27 jaar**. Vanaf de conceptie tot het begin van het werkende leven. Daarmee investeren we in toekomstige generaties. Dit leidt ook voor **andere leeftijdsgroepen tot 'collateral benefits'**, nu en in de toekomst. Zo willen we de spiraal van verschraving stoppen. Uit onderzoek blijkt dat plattelandsregio's jongeren kunnen aantrekken of behouden met gericht beleid en terugkeerinitiatieven. Dat versterkt de leefbaarheid, helpt om voorzieningen te behouden en versterkt de regionale economie¹⁹.

Als jongeren meer kansen krijgen om zich hier te ontwikkelen, een passende opleiding te volgen, werk te vinden, betaalbaar te wonen en hun vrije tijd op een positieve manier door te brengen met voldoende recreatiemogelijkheden, **groeit de binding van jongeren met de regio**. Zij blijven vaker, keren eerder terug of kiezen er bewust voor om zich hier te vestigen. Daarmee versterken zij hun eigen toekomst, de regionale economie, het draagvlak voor voorzieningen en de leefbaarheid in wijken, dorpen en woonkernen in de Kop van Noord-Holland. Met deze insteek wordt de brede welvaart van de gehele regio verbeterd.

Onze **focus** ligt hierbij op **vier samenhangende opgaven** gericht op jongeren. Daarbij kiezen we voor 'positief opgroeien' als **overkoepelende opgave**. Bij positief opgroeien gaat het om een stevige basis voor onze inwoners waarin zaken als opvoeding, gezondheid, primair onderwijs en voortgezet onderwijs een essentiële rol spelen. Positief opgroeien is stevig verbonden met deze vier opgaven:

1. Een duurzaam voorzieningenniveau.
2. Een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen.
3. Een woningmarkt met passende en betaalbare woningen in een aantrekkelijke leefomgeving.
4. Mobiliteit / bereikbaarheid als cruciale voorwaarde om bovenstaande te realiseren.

Deze opgaven vragen **voorwaarden** op het gebied van duurzaamheid en regionale samenwerking.

Andere thema's zijn ook belangrijk voor de brede welvaart van de regio en krijgen ook aandacht. De focus in dit plan zorgt vooral voor meer gerichte aandacht om op specifieke opgaven echt een verschil te kunnen maken en de samenwerking op zoeken.

2. Het toekomstbeeld: jongeren in de Kop in 2050

- In de Kop hebben jongeren de ruimte om zich te ontwikkelen. Ongeacht de situatie waarin je geboren bent. Kinderen hebben de mogelijkheid om hun eigen pad te kiezen, ook als hun ouders of mensen in hun omgeving minder kansen hebben gehad. Zo voorkomen we dat achterstanden van generatie op generatie worden doorgegeven en vergroten we de kans dat jongeren zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige, betrokken en veerkrachtige inwoners.
- Er zijn, in de regio of binnen een acceptabele reistijd, passende opleidingen, stages en banen voor jongeren met verschillende achtergronden, talenten en opleidingsniveaus. Werkgevers investeren actief in jong talent en bieden perspectief op werk dat aansluit bij de economie van de toekomst. De economie van de regio speelt een sleutelrol in de nationale opgaven en geeft tegelijkertijd een impuls aan de vitaliteit van de regio.
- Jongeren kunnen ook buiten school en werk hun leven op een positieve manier vormgeven. Er zijn voldoende plekken en activiteiten waar zij elkaar kunnen ontmoeten, zich kunnen ontspannen, sporten, cultuur beleven en initiatief kunnen nemen.
- Daarnaast voelen jongeren zich gezien en gehoord. Zij worden betrokken bij keuzes over de toekomst van hun leefomgeving. Daardoor groeit hun verbondenheid met de regio.
- Jongeren zijn trots op de plek waar zij wonen en zien de Kop van Noord-Holland als een regio waar zij onderdeel van willen zijn — nu én later. De Kop van Noord-Holland staat bij jongeren — van binnen én buiten de regio — op het netvlies als een regio waar je graag woont, werkt, leert en leeft. Een regio die ertoe doet, waar je werkt aan belangrijke opgaven voor de toekomst en waar je de ruimte hebt om jezelf te ontwikkelen.

3. In de Kop zetten we jongeren nadrukkelijk centraal in onze beleidskeuzes

Bij iedere beleidskeuze staat de jongere centraal. Dit betekent dat we niet alleen voor jongeren, maar juist mét jongeren het beleid vormgeven. Tegelijkertijd erkennen we dat dé jongere niet bestaat: jongeren vormen een diverse groep met verschillende levensfasen, achtergronden, behoeften en perspectieven. Juist daarom is het essentieel om goed naar jongeren te luisteren en hen actief te betrekken, zodat beleid aansluit bij wat zij belangrijk vinden.

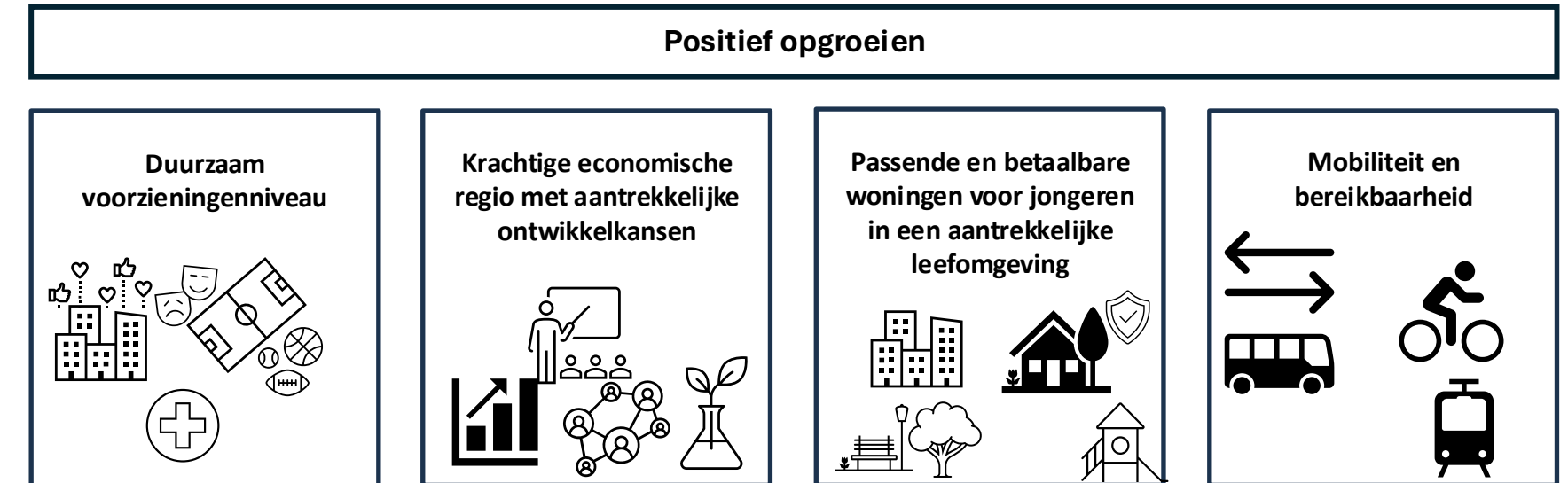
Door actief in te zetten op jongerenparticipatie, bijvoorbeeld via jongerenraden en buurtinitiatieven, geven we jongeren een stem en verantwoordelijkheid in hun eigen leefomgeving. Tegelijkertijd draagt dit bij aan de vernieuwing en versterking van de civil society, zodat een nieuwe generatie zich actief verbindt aan de regio en bijdraagt aan het maatschappelijke weefsel.

4. Inzet op positief opgroeien door 4 samenhangende opgaven

De uitdagingen in de Kop van Noord-Holland staan niet op zichzelf. Een aantrekkelijk toekomstperspectief voor jongeren vraagt om een stevige basis met 'positief opgroeien'. Het vraagt ook om investeringen in meerdere samenhangende opgaven tegelijk: een duurzaam voorzieningenniveau, een sterke economie met goede banen én ontwikkelkansen via onderwijs, passende en betaalbare woningen in een aantrekkelijke, veilige en gezonde leefomgeving en een goede bereikbaarheid.

Deze opgaven versterken elkaar. Zonder woningen blijven jongeren niet, zonder toegankelijk en bereikbaar onderwijs en werk vertrekken zij, zonder voorzieningen wordt de regio minder aantrekkelijk en zonder bereikbaarheid zijn kansen niet toegankelijk. Juist door deze opgaven in samenhang aan te pakken, bouwen we aan een krachtige regio die jongeren perspectief biedt – of zij hier nu opgroeien, terugkeren of zich hier voor het eerst willen vestigen.

5. Overkoepelende opgave: positief opgroeien - investeren in een kansrijke, gezonde jeugd

De basis ligt in een positief opgroeien met een kansrijke en gezonde jeugd. Het gaat om een doorgaande lijn van zwangerschap en geboorte naar jeugd, onderwijs en jongvolwassenheid.

Binnen het positief opgroeien is het belangrijk dat we niet alleen naar het kind kijken maar juist ook naar het systeem om het kind heen. Ouders, grootouders, school, de buurt hebben invloed op hoe een kind opgroeit. Mogelijk zorgt een schakel in dit systeem ervoor dat een kind niet gezond kan opgroeien, dan zal de ondersteuning daarop gericht moeten zijn. Hierbij spelen vele partijen een rol, bijvoorbeeld de GGD, verloskundigen, wijkteams, jongerenwerk, onderwijs etc. De ouders/verzorgers van een kind hebben hierin een essentiële rol. Door te investeren in al die bouwstenen investeren we in een kansrijke en gezonde jeugd.

Concreet kan daarbij gedacht worden aan de volgende inzet:

Kansrijke Start*

- Aansluiten bij het programma Kansrijke Start, gericht op de gezondheid en het welzijn van gezinnen in kwetsbare situaties, met speciale aandacht voor de eerste 1.000 dagen van een kind.

Gezond opgroeien, dat begint bij de basis; je veilig en gezien voelen, kunnen meedoen en de ruimte krijgen om jezelf te ontwikkelen. Een gezonde start geeft kinderen en jongeren de beste kansen om zich veerkrachtig te ontwikkelen en later zelfstandig en met vertrouwen in het leven te staan. Daarom investeren we in een omgeving waarin ieder kind gezond, veilig kan opgroeien. Hiervoor willen we investeren in:

- Sport, bewegen en mentale gezondheid.
- Versterken van preventie, signalering en een laagdrempelig aanbod dichtbij huis.
- Werken aan een generatie jongeren die gezond, weerbaar en kansrijk opgroeit.

* Kansrijke start: Onderzoek heeft uitgewezen dat het effect van een kansrijke start nog lang doorwerkt in het verder leven. Het vergroot de kansen op een gezonde ontwikkeling, betere schoolprestaties, veerkracht en maatschappelijke participatie. Denk hierbij aan het versterken van de samenwerking van alle betrokkenen bij deze doelgroep (verloskundigen, wijkteam, GGD, onderwijs etc.). Het is van belang om kwetsbare gezinnen te identificeren en direct te kunnen schakelen met organisaties die dit gezin kunnen ondersteunen. Vanuit de betrokken organisaties moet ook naar voren komen welke interventies werken en welke niet. Wordt de juiste doelgroep voldoende bereikt of hebben we daar iets te doen. Niet iedere jonge moeder/ouder heeft een netwerk waarin zij vragen/zorgen kan delen en verder geholpen kan worden. Het gaat er ook om deze doelgroep bij elkaar te brengen zodat zij de kans krijgen een netwerk op te bouwen. Niet iedere moeder/ouder heeft dezelfde toegang tot de juiste informatie, ondersteuning en zorg. Investeren in een kansrijke start draagt bij aan het voorkomen van intergenerationele achterstanden, het versterken van ontwikkelkansen en het vroegtijdig voorkomen van gezondheids- en sociale problematiek.

5. Overkoepelende opgave: positief opgroeien - investeren in een kansrijke, gezonde jeugd

Onderwijs en talentontwikkeling: sterk onderwijs als fundament

- Toekomstbestendig primair onderwijs dichtbij: Verkennen hoe het primair onderwijs verder kan worden versterkt zodat scholen in kleine kernen toekomstbestendig zijn. Meer ruimte creëren voor maatwerk en persoonlijke aandacht voor leerlingen.
- Op het middelbaar onderwijs maken jongeren de keuze om in de regio te blijven of te vertrekken. Die keuze hangt samen met afstanden, OV-verbindingen, onderwijsaanbod en kansen in de regio. In deze fase hebben we als regio in de samenwerking van de triple helix kansen op het gebied van een sterk ecosysteem en het laten zien wat voor mogelijkheden de regio biedt.
- Koppelen van onderwijs aan regionale kansen in agri, maritiem, defensie, energie en nucleaire gezondheid. Een stevige en duurzame verbinding tussen het (VO) onderwijs en deze sectoren is belangrijk om gebruik te maken van die kansen.
- Behouden en versterken van de sterke mbo-infrastructuur in de regio.
- Zorgen voor goed bereikbaar hbo-onderwijs op de schaal van Noord-Holland Noord.
- Uitbouwen van minors, onderzoekslijnen en praktijkgerichte samenwerking met hbo- en wo-instellingen.
- Versterken van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

6. Opgave 1: Een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau

De verschraving van voorzieningen heeft direct impact op jongeren. In de gesprekken met jongeren komt al snel één ding in naar voren: er is te weinig te doen en te weinig plaats om elkaar te ontmoeten. Een sterke regio beschikt over een voorzieningenniveau dat aansluit bij de behoeften van jongeren. Het draagt bij aan de leefbaarheid in wijken, dorpen en woonkernen. Voorzieningen zijn plaatsen voor ontmoetingen zoals culturele voorzieningen, sportfaciliteiten en evenementen. Deze helpen bij vorming van een gemeenschap en het voorkomen van eenzaamheid. Maar het gaat ook om plekken waar hulp beschikbaar is als dat nodig is. Denk aan hulp bij financiële problemen of mentale ondersteuning. Een goed voorzieningenniveau zorgt ervoor dat jongeren prettig opgroeien en een stevige basis hebben. Jongeren moeten voldoende te doen en te beleven hebben in de regio en ze moeten zichzelf kunnen ontwikkelen. Daarmee is het ook een belangrijke voorwaarde voor jongeren om zich op latere leeftijd (weer) in de regio te vestigen.

Om dit te bereiken investeren we samen met het Rijk in:

- Laagdrempelige ontmoetingsplekken (extra impuls aan het project Huis van de Kop);
- Goede en tijdige sociaaljuridische en financiële hulp aansluitend op de ontmoetingsplekken;
- Sterke lokale basisvoorzieningen voor cultuur, sport, ontmoeting en zorg én een goed bereikbaar regionaal aanbod (waar de basisvoorzieningen onvoldoende aansluiten);
- Een acceptabele reistijd als een voorziening niet in de nabijheid beschikbaar is. We sluiten hierbij aan op het Programma Bereikbaarheid op Peil van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

6. Opgave 1: Een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau

- **Huis van de Kop:** project Huis van de Kop heeft als doel dat elke wijk of woonkern een laagdrempelige ontmoetingsplek heeft. Daarmee dragen we ook bij aan het voorkomen van eenzaamheid en stimuleren we de beweging naar preventie en positieve gezondheid. Investeren in samenleven voorkomt zwaardere problematiek op de lange termijn. We werken vanuit de Regiovisie Sociaal Domein om deze transformatie mogelijk te maken en werken daarbij nauw samen met NHN gezond.
- **Investeren in ontmoetingsplekken** vraagt om middelen en organisatiekracht. Het beoogde Gemeenschapsfonds zoals deze in het regeerakkoord is benoemd, kan hierin een zetje in de goede richting geven voor lokale initiatieven. Het plan voor de regio en de samenwerking met het Rijk zien we als vliegwiel om te werken aan een combinatie van sterke lokale basisvoorzieningen én een goed bereikbaar regionaal aanbod.
- **Verbeterkans voor een stabiel aanbod van basisvoorzieningen:** voorzieningen die sterk afhankelijk zijn van toerisme en in het laagseizoen vaak sluiten, bieden kansen voor een duurzamere aanpak waarbij ondernemers, overheid en inwoners samenwerken om deze locaties ook een maatschappelijke functie te geven, zoals cultuur, ontmoeting of zorg, waardoor voorzieningen langer open kunnen blijven en extra omzet genereren.

Sociaaljuridische en financiële hulp: Het gaat bij voorzieningen ook om goede hulp op fysieke locaties, in de wijken. Een belangrijke bron voor menselijk leed ligt bij bestaansonzekerheid en gebeurtenissen die ons allemaal kunnen overkomen, zoals ontslag, scheiding, ziekte, problemen op gebied van huur en problemen met instanties of bedrijven. Goede en tijdige sociaaljuridische en financiële hulp kan dat leed voorkomen en mensen helpen hun leven weer op de rit te krijgen.

We verkennen graag met het Rijk de mogelijkheden om dit soort **dienstverlening**, die juist ook voor jongeren essentieel is, te versterken. Op dit moment is die hulpverlening voor verbetering vatbaar, dat blijkt uit de tussenrapportage van de kwartiermaker voor een landelijk dekkend netwerk sociaaljuridische en financiële hulp²⁵.

6.1 Opgave 1: Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau

Duurzaam voorzieningenniveau

Elkaar ontmoeten is essentieel voor sociale cohesie. Maatschappelijke - en zorgvoorzieningen én voorzieningen om te ontwikkelen, beleven en bewegen moeten beschikbaar zijn voor de inwoners van de regio. Lokaal verschilt de mix van voorzieningen. Samen vormt het een toegankelijk, gevarieerd en kwalitatief aanbod in de regionale voorzieningeninfrastructuur.

Het gaat om plekken voor ontmoeting, fysieke plekken waar je ondersteuning kan krijgen als dat nodig is, de opbouw van netwerken die een gemeenschap vormen en ondersteunen en een toegankelijk (zorgvoorzieningen)aanbod dichtbij. Dit aanbod is nauw verbonden met Noord-Holland Noord Gezond en de regiovisie voor het sociaal domein. Met het NPVR willen we samen met partners uit de regio en het Rijk kansen benutten om sterker te maken wat er al gedaan wordt.

Het Rijk kan hierbij (mede) investeren in fysieke plekken voor ontmoeting en de vorming van krachtige gemeenschappen Tegelijkertijd moeten voorzieningen goed bereikbaar zijn. We sluiten hierbij aan op het Programma Bereikbaarheid op Peil van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Uitvoeringsagenda; hierin worden de langjarige doelen omgezet in gezamenlijk acties

Impact op mooi leven in de Kop voor jongeren

7. Opgave 2: Een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen

- De centrale opgave is **economische groei die zichtbaar bijdraagt aan kansen voor jongeren** en daarmee aan brede welvaart in de regio. We willen een 'roltrap-regio' zijn waarin inwoners de mogelijkheid hebben om zich gedurende hun leven te ontwikkelen op het gebied van onderwijs, werk, ondernemerschap en maatschappelijke participatie.
- De Kop van Noord-Holland beschikt momenteel over een economie met een aantal sterke werkgevers zoals de Koninklijke Marine, de EHC, offshore, agri en toerisme. We willen deze kracht vertalen naar een beter zichtbaar, duurzaam en aantrekkelijker toekomstperspectief voor jongeren. Hiervoor onderzoeken we in een volgende fase de mogelijkheden om op bestaande programma's met de triple helix aan te sluiten zoals Blue Nexis³⁴ en het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 NH³⁵.
- We willen inzetten op een **integrale economische strategie** voor de Kop. Wat is ons regionaal economische profiel en welk ecosysteem hebben we daarbij nodig als het gaat om onderwijs, welke arbeidskrachten, woningaanbod en bereikbaarheid? Zo kunnen we dit integraal benaderen en krachtig en gericht uitdragen. Onderzoek vanuit het Rijk naar de bestaande ecosystemen en de ontwikkeling daarvan kunnen een goede bouwsteen zijn om te komen tot zo'n strategie.
- Er moet duidelijk worden wat voor keuzes er nodig zijn op thema's als werklocaties (waaronder bedrijventerreinen), landbouw en verblijfsrecreatie. Het Rijk hebben we hierbij onder andere nodig als kennispartner, maar ook als het gaat om de ruimtelijke ordening, infrastructuur en energie (als randvoorwaarde en als sector waarin werkgelegenheid te vinden is). We kijken ook graag samen met de provincie en het Rijk naar (financiële) mogelijkheden om bestaande terreinen toekomstbestendig te maken en te transformeren.
- De regio kampt met een groeiend tekort aan arbeidskrachten in diverse sectoren. Door in te zetten op een vestigingsklimaat met een **krachtig samenhangend onderwijsaanbod van basisschool tot hoger onderwijs**, een arbeidsmarkt met aantrekkelijke banen voor jongeren, voorzieningen en goede woonmogelijkheden willen we de regio aantrekkelijker maken. Om goed inzetbaar te blijven op de arbeidsmarkt, is het belangrijk dat mensen zich blijven ontwikkelen en stimuleren we een Leven Lang Ontwikkelen. Om hoger opgeleiden jongeren te behouden, wil de regio wil betere aansluiting op HBO en WO. Een groot deel van deze jongeren trekt weg omdat HBO/WO nu te ver weg is. Of deze jongeren blijven in de regio en kiezen voor een MBO opleiding in plaats van een HBO of WO opleiding.
- **Het MKB sector is cruciaal** in het creëren en profiteren van kansen voor jongeren: In een regio met relatief weinig grote (inter)nationale werkgevers vormt het MKB de ruggengraat van de regionale economie. Zij biedt het grootste deel van de werkgelegenheid en is vaak de plek waar jongeren hun eerste werkervaring opdoen via stages, bijbanen en leerwerktrajecten.
- De regio is aantrekkelijk voor toeristen en recreanten. Toerisme en recreatie is een belangrijke pijler en biedt werkgelegenheid. Deze sector kan een bijdrage leveren aan de transitie van de landbouw, nieuwe natuur en het behouden van voorzieningen.

7. Opgave 2: Een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen

Het is noodzakelijk om **regionale economische ontwikkeling sterker te verbinden met de regionale kwaliteiten, behoeften en draagkracht** en expliciet te richten op het perspectief van jongeren:

- Jongeren en inwoners profiteren nog onvoldoende van de grote economische clusters (EHC, Koninklijke marinebasis, maritieme/offshore industrie Agriport A7, Seed Valley). Het aantal hoogwaardige banen dat structureel bijdraagt aan lokale leefbaarheid blijft beperkt.
- Dit vraagt om gerichte keuzes en om regie op samenhang tussen economie, ecologie, onderwijs, arbeidsmarkt, wonen en bereikbaarheid. Deze keuzes maakt de regio samen met het Rijk, de Provincie en het bedrijfsleven. Dit vraagt om nauwe samenwerking binnen de triple helix van overheid, onderwijs en bedrijfsleven.
- Er is een sterkere profilering van de kansen in de regio nodig richting jongeren, zodat zij bewust worden van de kansen die de regio biedt.
- Als we kijken naar een gebied als Agriport en omgeving vragen we het Rijk om in gezamenlijkheid na te denken over kansen rondom dat gebied in relatie tot de brede welvaart, dit raakt ook aan het ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord. Belangrijk daarin dat het Rijk hierin gecoördineerd een bijdrage levert om de samenwerking meer kracht bij te zetten. Dat wil zeggen dat de diverse ministeries in gezamenlijkheid naar de opgaven kijken en gezamenlijk, met de regio, werken aan een strategie.

De Kop van Noord-Holland is een van de belangrijkste **landbouw**regio's van Nederland. Met innovaties op het gebied van watermanagement, gewasbescherming en de internationale positie van de zaadveredeling in Noord-Holland Noord levert de Kop een substantiële bijdrage aan de voedselvoorziening en economische vitaliteit van het land. Bovendien heeft de regio het grootste aaneengesloten bollengebied ter wereld. Het is daarmee ook een belangrijke werkgever in de Kop van Noord-Holland. Tegelijkertijd staat de sector voor grote opgaven op het gebied van natuur, water, klimaat en duurzaamheid. Het Rijk zet daarbij nadrukkelijk in op een landbouwtransitie waarin voedselproductie, natuurherstel, waterkwaliteit, stikstofreductie en een duurzaam verdienmodel meer met elkaar in balans moeten komen. Hoe de belangen zich de komende jaren tot elkaar gaan verhouden, is nog niet uitgekristalliseerd. Daarom wil de regio, samen met ondernemers, overheden en kennisinstellingen, scenario's verkennen voor de toekomst van de landbouw, zodat tijdig richting kan worden gegeven aan keuzes die nodig zijn voor toekomstbestendige landbouw.

7.1 Opgave 2: Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor een krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen

Krachtige economische regio met aantrekkelijke ontwikkelkansen

- Als regio willen we een onderwijsaanbod creëren met doorlopende lijnen van uit PO/VO naar MBO, HBO en WO opleidingen. Als regio zetten we daarbij in op creatieve constructies qua aanbod zoals minors, digitaal onderwijs, practoraten etc. die aansluiten bij de kracht van onze regio. Hier valt o.a. onder:
  - Versterken primair onderwijs, met name van de toekomstbestendigheid van scholen in kleine kernen. Een basisschool is een essentiële schakel in de leefbaarheid van een dorp. De Blue Schools in Den Helder kunnen hierin een startpunt vormen.
  - Inzetten op HBO en WO, naast MBO: we zetten in op WO onderwijs gekoppeld aan de regionale arbeidsmarkt. De regio heeft al een sterke MBO-infrastructuur. Deze willen we behouden. We werken aan HBO-onderwijs op de schaal van Noord-Holland Noord, zodat jongeren zich ook op dit niveau kunnen blijven ontwikkelen zonder de regio te hoeven verlaten. Voor hoger onderwijs (HBO en WO) in de Kop-regio ligt de nadruk op minors, practoraten, onderzoekslijnen en samenwerkingen met hogescholen en universiteiten rond specifieke thema's (maritieme innovatie, defensie, energie en nucleaire gezondheid). Hier ligt ook een kans om op innovatieve wijze arbeidsmarkttekorten tegen te gaan, bijvoorbeeld in zorg en welzijn.
- Inzetten op een integrale economische strategie voor de Kop, verbonden met onderwijs, bedrijfsleven en bereikbaarheid. Hierin moet duidelijk worden wat voor keuzes er nodig zijn op thema's als werklocaties (waaronder bedrijventerreinen), landbouw en verblijfsrecreatie. Het Rijk hebben we hierbij onder andere nodig als kennispartner maar ook als het gaat om de ruimtelijke ordening, infrastructuur en energie (als randvoorwaarde en als sector waarin werkgelegenheid te vinden is). We kijken ook graag samen met de provincie en het Rijk naar (financiële) mogelijkheden om bestaande terreinen toekomstbestendig te maken en te transformeren.
- Deze thema's bieden duidelijke aanknopingspunten om de verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven te versterken. Het versterken van deze samenhang vraagt om nauwe samenwerking binnen de zgn. triple helix van overheid, onderwijs en bedrijfsleven. Door kennis beter te benutten, ruimte te bieden voor innovatie en gezamenlijk te werken aan een strategische regionale economische visie, kan de Kop van Noord-Holland haar economische kracht beter verzilveren. Het doel is om economische groei doelgericht te vertalen naar investeringen in voorzieningen, woningbouw, infrastructuur en de lokale en regionale economie. Het NPVR kan economisch en qua ontwikkeling voor jongeren van toegevoegde waarde zijn, door samen met de provincie en het Rijk kennis, innovatiekracht en investeringskracht te organiseren op strategische plekken in de Kop, zoals bij Agriport, de Energy & Health Campus en het Maritiem Cluster. Het NPVR is hierin aanvullend op het Ontwikkelperspectief NHN.
- Het Rijk is betrokken bij ruimtelijk economische ontwikkelingen in de regio, bijvoorbeeld via het Ontwikkelperspectief en het Maritiem Cluster (als onderdeel van de regionale samenwerking in het fysiek domein). Wij willen met het Rijk integraal naar die ontwikkelingen kijken en ervoor zorgen dat die ontwikkelingen als vliegwiel dienen voor en bijdragen aan de brede welvaart in de Kop. Bijvoorbeeld door die ruimtelijk economische ontwikkelingen sterker te verbinden aan de regio Kop van Noord-Holland. Dat vraagt bijvoorbeeld om investeringen in onderwijs, mobiliteit, voorzieningen en woningen.

Uitvoeringsagenda; hierin worden de langjarige doelen omgezet in gezamenlijk acties

Impact op mooi leven in de Kop voor jongeren

Kader: voorbeeld om meerwaarde voor de regio en voor jongeren te vergroten

Agriport

Agriport A7 is exemplarisch voor de ruimtelijke en economische opgaven in de Kop van Noord-Holland. Het gebied vormt een strategisch knooppunt waar grootschalige glastuinbouw, datacenters en energie-infrastructuur samenkomen en daarmee een belangrijke rol speelt in zowel de voedselproductie als de digitale en energietransitie. Agriport is gepositioneerd als een toekomstig energie-knooppunt. Er ontstaat een concentratie van energie-infrastructuur en daarmee behoort Agriport tot de weinige locaties in Noord-Holland Noord waar op termijn ruimte ontstaat voor energie-intensieve economische ontwikkeling.

Tegelijkertijd is er nog geen integrale visie op de verdere ontwikkeling van het gebied. De druk op ruimte, energie en de leefomgeving neemt toe, terwijl de meerwaarde voor de regio en met name voor jongeren nog onvoldoende zichtbaar is. De vraag hoe hier hoogwaardige werkgelegenheid en perspectief voor jong talent ontstaan, blijft daarmee op tafel. Dit vraagt om duidelijke keuzes, heldere regie en een samenhangende koers, waarin economische ontwikkeling aantoonbaar bijdraagt aan brede welvaart en de kwaliteit van de leefomgeving.

Vanuit het ontwikkelperspectief NHN wordt gedacht over een stevigere positionering van Agriport A7. We juichen de gedachte toe om te werken aan een gedragen toekomstvisie met alle overheidslagen. Vanuit het NPVR voegen we daar graag aan toe dat de brede welvaart en de toegevoegde waarde voor de Kop van Noord-Holland expliciet mee wordt genomen in dat toekomstperspectief.

Kader: voorbeeld om meerwaarde voor de regio en voor jongeren te vergroten

Maritiem Cluster

Het Maritiem Cluster in Den Helder is van strategisch belang voor Nederland en Noordwest-Europa. De combinatie van marine, offshore, havenactiviteiten, energie op zee, kennisinstellingen en innovatieve bedrijven maakt het cluster tot een unieke economische en maatschappelijke motor voor de Kop van Noord-Holland. Nationale opgaven rond veiligheid, energiezekerheid en de Noordzee zorgen ervoor dat de vraag naar maritieme capaciteit de komende jaren verder groeit.

Het cluster is tegelijkertijd onlosmakelijk verbonden met de regio. Bedrijven, kennisinstellingen en organisaties zijn afhankelijk van voldoende woonruimte, bereikbaarheid, onderwijsvoorzieningen en een aantrekkelijk leefklimaat om talent aan te trekken en vast te houden. Juist de kansen die het cluster biedt voor techniek, innovatie en hoogwaardige werkgelegenheid kunnen bijdragen aan perspectief voor jongeren en aan het versterken van de brede welvaart in de hele regio.

Tegelijkertijd staat het Maritiem Cluster voor vergelijkbare uitdagingen als de regio. De bereikbaarheid van Den Helder en de havens vraagt aandacht, terwijl ook de profilering van de Kop van Noord-Holland als aantrekkelijke woon-, werk- en kennisregio verder versterkt kan worden. Zonder investeringen in deze randvoorwaarden ontstaat het risico dat economische groei onvoldoende landt in de regio en dat kansen voor inwoners en jongeren onbenut blijven.

Vanuit verschillende overheden wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het Maritiem Cluster. Vanuit het NPVR voegen we daar graag aan toe dat de regionale meerwaarde expliciet onderdeel moet zijn van die ontwikkeling. Investerings in het cluster bieden niet alleen kansen voor nationale opgaven, maar kunnen ook worden benut om de leefomgeving, arbeidsmarkt, onderwijsvoorzieningen en toekomstkansen voor de inwoners van de Kop van Noord-Holland duurzaam te versterken.

De opgave is daarom niet alleen hoe het Maritiem Cluster kan groeien, maar vooral hoe die groei zichtbaar bijdraagt aan brede welvaart, economische kansen en toekomstperspectief voor jongeren in de Kop van Noord-Holland.

8. Opgave 3: Passende en betaalbare woningen (in een aantrekkelijke leefomgeving)

In de Kop is woningbouw vaak niet alleen een antwoord op woningnood, maar ook een instrument om voorzieningen, arbeidsmarkt en brede welvaart op peil te houden. Aantrekkelijke huisvesting is een cruciale voorwaarde voor het behouden en terughalen van jongeren. Het bestaande woningaanbod is schaars, eenzijdig van samenstelling en de betaalbaarheid staat onder druk. Een divers en kwalitatief woningaanbod is daarom noodzakelijk om inwoners te behouden en aan te trekken en economische ontwikkeling te ondersteunen.

Een sterk en gezamenlijk regionaal verhaal richting Rijk en provincie ontbreekt nu nog. Door regionaal één heldere koers te bepalen en de noodzakelijke keuzes expliciet te maken zoals het bouwen van voldoende starterswoningen voor jongeren, ontstaat een stevig uitgangspunt. Daarmee kunnen we gezamenlijk optrekken waarmee we woningbouw daadwerkelijk bij laten dragen aan een vitale, duurzame en toekomstbestendige Kop van Noord-Holland. Een goede, gefundeerde, gezamenlijke visie, waarin expliciete aandacht is voor jongeren, draagt bij aan een strategische samenwerking voor een duurzame economische ontwikkeling en stabiele inwonersgroei.

- Voor die heldere koers is een strategische regionale woonvisie noodzakelijk om bewuste, en vermoedelijk ook lastige, keuzes te maken over locaties, woningtypen en woonmilieus, in samenhang met demografische, economische en maatschappelijke ontwikkelingen. Om deze keuzes te onderbouwen en te realiseren zijn kennis en expertise van regionale experts, het Rijk en gespecialiseerde adviseurs nodig.
- Ook de bestaande gebouwde omgeving heeft daarin aandacht nodig. In de regio ligt een duidelijke herstructurerings- en verduurzamingsopgave van de woningvoorraad. Hier liggen kansen om deze opgaven te verbinden met de energietransitie, klimaatadaptatie (leefbare en veilige buurten) en het verbeteren van de gezondheid van inwoners. De versterking van de aanpak van de Alliantie Kansrijke Buurten in Den Helder sluit hierop aan.
- In de woondeal maken we afspraken met rijk, provincies en gemeenten over de woningbouwopgave. De woningbouwopgave in de Kop van Noord-Holland staat echter niet op zichzelf. In deze regio hangt woningbouw direct samen met het behoud van voorzieningen, het aantrekken en behouden van jongeren, de beschikbaarheid van personeel voor cruciale sectoren en de leefbaarheid van dorpen en wijken. Daarom vraagt de woningbouwopgave in de Kop niet alleen om voldoende woningen, maar ook om bewuste keuzes ten aanzien van doelgroep, locatie, woonmilieu en de kwaliteit van de leefomgeving. Binnen de woondeal vragen wij het Rijk om deze bredere maatschappelijke opgave expliciet te erkennen en ruimte te bieden voor maatwerk in uitvoering en financiering. Daarover gaan we graag met elkaar in gesprek.

8.1 Opgave 3: Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor passende en betaalbare woningen

Passende en betaalbare woningen voor jongeren (in een aantrekkelijke leefomgeving)

Met de groei van defensie en het feit dat jongeren in onze regio niet eenvoudig een woning kunnen vinden zien wij dat er keuzes, nieuwe vormen van samenwerking en inzet van passende instrumenten nodig zijn. Denk hierbij ook aan het transformeren van de bestaande woningvoorraad en van recreatie naar wonen op plekken waar recreatie niet meer haalbaar is.

Dit alles om te komen tot een duidelijke strategie voor wonen in de Kop. Om deze keuzes te onderbouwen en te realiseren zijn kennis en expertise van het Rijk en gespecialiseerde adviseurs nodig. Voor de leefomgeving is versterking en continue financiering van integrale inzet (bijvoorbeeld in onderwijs, de fysieke leefomgeving, veiligheid en het sociaal domein) nodig in de samenleving. Bijvoorbeeld bij de Alliantie Kansrijke Buurten in Den Helder. Maar ook bij het in kaart brengen en aanpakken van ondermijning.

We zien dat er vanuit de woondeal sterk gestuurd wordt op kwantiteit. We vinden dat het voor de leefbaarheid essentieel is om in gezamenlijkheid met het Rijk en de provincie afspraken te maken over de kwaliteit die we realiseren. Zo'n afspraak draagt bij aan de leefbaarheid in onze kernen, voorzieningen, economische ontwikkeling en kansen voor jongeren

Uitvoeringsagenda; hierin worden de langjarige doelen omgezet in gezamenlijk acties

Impact op mooi leven in de Kop voor jongeren

9. Opgave 4: Betere bereikbaarheid door fijnmazig netwerk, weerbaarheid

Kansen voor jongeren worden onder meer bepaald door het voorzieningenaanbod. Het gaat er daarbij ook om hoe goed voorzieningen, onderwijs, werk en ontmoetingsplekken bereikbaar zijn, zónder afhankelijkheid van de auto.

Bereikbaarheid is een terugkerend thema binnen de verschillende focusthema's en vormt een wezenlijke randvoorwaarde voor een vitale en toekomstbestendige Kop van Noord-Holland³. Bereikbaarheid bepaalt of inwoners toegang hebben tot werk, onderwijs, zorg, sport en ontmoetingsplekken. Het bepaalt of jongeren zich kunnen ontwikkelen en of ouderen zelfstandig kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Het bepaalt welke kansen bedrijven hebben. Bereikbaarheid is dus meer dan de verplaatsing van A naar B. Het gaat over de vraag of mensen daadwerkelijk mee kunnen doen aan de samenleving.

Op lokaal en regionaal niveau zijn goede OV-verbindingen tussen kernen voor jongeren essentieel. Slechts 1 treinspoor, slechte of verdwijnende openbaarvervoerbindingen, zoals tussen Den Helder en Julianadorp of tussen Schagen en Petten, laten zien dat bereikbaarheid geen vanzelfsprekendheid is. De opgave is om bereikbaarheid te verbeteren op een manier die efficiënt, duurzaam en toekomstgericht is:

- **Structurele verbeteringen**, zoals de N9, dubbelspoor, robuustere Oost-West verbindingen.
- Een **fijnmazig netwerk** dat aansluit bij het dagelijkse verplaatsingspatroon van inwoners. Juist op lokaal en regionaal niveau maken goede verbindingen tussen kernen het verschil. Openbaar vervoer speelt hierin een belangrijke rol en vraagt om een slimme en flexibele aanpak. Dit betekent zowel investeren in bestaande OV verbindingen als kijken naar nieuwe, innovatieve vormen van mobiliteit en combinaties van vervoersmiddelen, zoals doorfietsroutes, deelmobiliteit en publieke mobiliteit, die beter aansluiten bij de schaal en structuur van de regio. Deze inzet sluit aan bij de uitgangspunten van Bereikbaarheid op Peil van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, waarbij mobiliteit wordt benaderd als een samenhangend systeem dat meebeweegt met maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen.
- **Weerbaarheid en veerkracht** vormen een belangrijk uitgangspunt voor mobiliteit. Dit betekent dat de bereikbaarheid van de Kop van Noord-Holland zodanig wordt ingericht dat het infrastructuurnetwerk ook bij verstoringen, cyberdreigingen of andere risico's betrouwbaar blijft functioneren. Gezien de betekenis van de regio voor nationale opgaven, onderstreept dit de noodzaak van gerichte en aanvullende investeringen in een robuust en toekomstbestendig mobiliteitssysteem.

9.1 Opgave 3: Kansen voor samenwerking tussen Rijk en regio voor betere bereikbaarheid door fijnmazig netwerk

Mobiliteit en bereikbaarheid

- Gezien de betekenis van de regio voor nationale opgaven, zijn er gerichte en aanvullende investeringen nodig in een robuust en toekomstbestendig mobiliteitssysteem.
- Het gaat om bereikbaarheid verbeteren op een manier die efficiënt, duurzaam en toekomstgericht is. Dit sluit aan bij de uitgangspunten van Bereikbaarheid op Peil van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, waarbij mobiliteit wordt benaderd als een samenhangend systeem dat meebeweegt met maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen.
- Niet alleen investeren in bestaande OV verbindingen, maar ook kijken naar nieuwe, innovatieve vormen van mobiliteit en combinaties van vervoersmiddelen die beter aansluiten bij de schaal en structuur van de regio.

Uitvoeringsagenda

Impact op mooi leven in de Kop voor jongeren

10. Uitvoeringskracht is een kans voor samenwerking tussen Rijk en regio

Uitvoeringskracht

De relatief Kleine gemeenten waaruit onze regio bestaat beschikken over beperkte ambtelijke capaciteit en weinig strategische slagkracht, terwijl de vraagstukken complexer worden en steeds vaker regionaal worden belegd. Dit is een structureel knelpunt: de ambities zijn groot, maar de capaciteit om deze opgaven goed voor te bereiden, te coördineren en uit te voeren schiet tekort. Daarom is ondersteuning vanuit het Rijk noodzakelijk. In de vorm van middelen en door het beschikbaar stellen van kennis, expertise en tijdelijke capaciteit om regionale samenwerking en strategievorming te versterken. Het NPVR biedt hierbij een belangrijk aangrijpingspunt om gemeentelijke en regionale uitvoeringskracht structureel te ondersteunen.

11. Duurzaamheid als leidend principe dat keuzes richting geeft en een integrale benadering vraagt

De energietransitie, klimaatverandering en de toenemende druk op ruimte en natuurlijke systemen maken duidelijk dat keuzes voor de toekomst niet los van duurzaamheid kunnen worden gezien. Duurzaamheid raakt direct aan de leefbaarheid en veerkracht van de regio.

De Kop heeft te maken met zeespiegelstijging, kustverdediging, bodemdaling en verzakking, evenals met vraagstukken rond zoet- en zoutwaterverdeling. Tegelijkertijd staat biodiversiteit onder druk en vragen natuur en landschap om bescherming en versterking. Deze opgaven hangen samen met de toekomstbestendigheid van de regio.

De opgaven vragen om een **integrale benadering, waarin klimaatadaptatie, economische ontwikkeling, sociale veerkracht en ecologische kwaliteit in balans worden gebracht**. Investerings in klimaatadaptieve woon- en werkomgevingen, een robuust watersysteem en een gezond landschap dragen bij aan veilige, aantrekkelijke en toekomstbestendige dorpen en steden. Door duurzaamheidsopgaven zoveel mogelijk te verbinden met andere ontwikkelingen, zoals woningbouw, de landbouwtransitie en infrastructuur, kan de beschikbare ruimte effectief worden ingezet.

De agrarische sector heeft een bijzondere positie binnen deze duurzaamheidsopgaven. Deze sector is van groot economisch belang voor de Kop van Noord-Holland, van strategisch belang in verband met voedselzekerheid en vormt een wezenlijk onderdeel van het landschap en de identiteit van de regio. Tegelijkertijd staan we voor grote uitdagingen op het gebied van waterbeheer, natuurontwikkeling, stikstof, klimaat en verdienvermogen. **De ambitie is om de landbouw toekomstbestendig te houden: vernieuwend waar het kan en zorgvuldig waar het moet.** Dit betekent ruimte bieden voor innovatie en vakmanschap, perspectief creëren voor jonge boeren en zoeken naar nieuwe verdienmodellen zoals de relatie te leggen met toerisme en recreatie, in verbinding met natuur, water en energie.

Duurzaamheid Binnen het NPVR betekent dit dat duurzaamheid wordt gezien als een **leidend principe** dat keuzes richting geeft. Door duurzaamheid als uitgangspunt te hanteren, kan de Kop van Noord-Holland werken aan een sterke economie, een vitaal landschap en leefbare gemeenschappen, nu en voor toekomstige generaties.

Bijlage A. Elke Regio Telt en het NPVR

ELKE REGIO TELT!

EEN NIEUWE AANPAK
VAN VERSCHILLEN TUSSEN
REGIO'S

MAART 2023

Rli

ROE

Real
Volksgezondheid
& Samenleving

A.1 De Kop van NH zit in een spiraal van verschraling (1)

Het rapport Elke Regio Telt¹ benoemt een neerwaartse spiraal van verschraling in een aantal kwetsbare regio's in Nederland, waaronder de Kop van NH. Denk daarbij aan het afbrokkelen van voorzieningen zoals winkels en huisartspraktijken waardoor de leefbaarheid van dorpen, buurten en gemeenschappen steeds verder onder druk komen te staan. De **brede welvaart neemt af**. Regionale verschillen in Nederland op het gebied van brede welvaart (zoals gezondheid, inkomen, onderwijs, bereikbaarheid en leefomgeving) zijn de afgelopen jaren daardoor onwenselijk groot geworden.

Daarnaast neemt, sneller dan het Nederlands gemiddelde, het aantal jongeren in de Kop af, terwijl het aantal ouderen toeneemt, leidend tot een dalende beroepsbevolking². Het sociale weefsel komt daardoor onder druk te staan³. Het rapport Elke Regio Telt doet drie aanbevelingen voor het realiseren van brede welvaart in heel Nederland:

- Herijk reguliere beleids- en investeringslogica van het Rijk
- Investeer in langjarige programma's voor regionale ontwikkeling
- Werk aan een vitale relatie tussen regio's en Rijksoverheid

A.1 De Kop van NH zit in een spiraal van verschraling (2)

A.2 NPVR leidt tot langdurige samenwerking tussen Rijk en de Kop van NH, te beginnen met Plan voor de Regio

Om met de aanbevelingen van Elke Regio Telt! aan de slag te gaan, heeft het Rijk het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) opgezet. Het Rijk heeft de NPVR regio's gevraagd om een **Plan voor de regio** op te stellen, als vertrekpunt voor de samenwerking.

Het Rijk heeft aangegeven dat het NPVR gericht is op de lange termijn omdat de opgaven niet binnen één of twee kabinetsperiodes kunnen worden opgelost. Met het NPVR committeert het Rijk zich dus aan **langjarige samenwerking** met de regio's²³. In het NPVR zijn drie overkoepelende doelstellingen geformuleerd (hiernaast weergegeven). De ambities vanuit de Kop sluiten daar goed op aan. Zo heeft de Kop in de regiovisie van het sociaal domein de ambitie dat we streven naar een goede basis voor iedere inwoner als het gaat om gezondheid, wonen, werk, onderwijs en inkomen. Vanuit de regionale samenwerkingsagenda samen op Kop streeft de regio naar een leefbare regio waarin goede samenwerking zorgt voor onder andere een aantrekkelijk vestigingsklimaat, goede fysieke en digitale bereikbaarheid en investeringen in kennis en innovatie.

Het benutten van deze kansen vraagt om een gezamenlijke en krachtige inzet, ondersteund door gerichte investeringen. In dit plan voor de regio zetten we een koers uit die focus aanbrengt in deze doelstellingen.

Drie overkoepelende doelstellingen NPVR

1) Veilige en leefbare regio's: het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving in regio's met onder andere expliciete aandacht voor een passende woningvoorraad, herstructurering en transformatie en verduurzaming van de gebouwde omgeving en een gezonde groene leefomgeving.

2) Een duurzaam en bereikbaar voorzieningenniveau dat ondersteunend is aan de vitaliteit en het beoogde toekomstperspectief van de regio's en het behoud van de aantrekkelijkheid en leefbaarheid in deze regio's voor inwoners.

3) Een gezonde en kansrijke toekomst voor inwoners in de regio's, waaronder gezond opgroeien en oud worden, ontwikkelkansen in het onderwijs, perspectief op werk en regionale economische ontwikkeling.

Zoals eerder in dit document aangegeven kiest de Kop van Noord-Holland ervoor op deze doelstellingen in te vullen door te kiezen voor het perspectief van jongeren. Daarbij zijn een aantal samenhangende opgaven geformuleerd waar we ons op willen richten.

A.3 Kop van Noord-Holland; 1 van de 11 vitale regio's

Het Rijk heeft elf regio's, waaronder de Kop van Noord-Holland, als NPVR-regio aangewezen.

Het is belangrijk dat het Rijk de beleids- en investeringslogica wil herzien, met meer aandacht voor de structurele ontwikkeling van regio's aan de randen van het land. Wat ons betreft vraagt dit om een verschuiving van tijdelijke, concurrerende subsidieregelingen naar structurele investeringen in brede welvaart, gericht op de plekken waar deze het hardst nodig zijn. Zo kunnen succesvolle initiatieven duurzaam worden voortgezet. De elf regio's trekken gezamenlijk op om gedeelde opgaven en knelpunten onder de aandacht te brengen. Tegelijk werken we samen met het Rijk aan de uitwerking van dit regioplan, zodat inzichtelijk wordt hoe Rijksbeleid (nadelig) uitwerkt in de praktijk, waar experimenteerruimte nodig is en op welke punten kennis en ondersteuning van het Rijk gewenst zijn.

Nationaal Programma Vitale Regio's

A.4 Het plan voor de regio versterkt, verbindt en richt

Wat is het plan voor de regio?

Met het plan voor de regio zetten we een stip op de horizon. Hierbij kiezen we voor jongeren. Dat betekent dat we bij het maken van keuzes jongeren vooropstellen. Nu en in de toekomst. Vanuit deze visie **versterkt, verbindt** en **richt** het plan bestaande inzet. Het plan draagt bij aan een **stevige positionering** van de regio. Het zorgt voor samenhang in de **agendering** van vragen en wensen richting het Rijk, de provincie en de regio Noord-Holland Noord.

Het NPVR is een **meerjarige, adaptieve samenwerking** met het Rijk tot 2045. Het plan voor de regio biedt zodoende een basis om in **gezamenlijkheid de schouders eronder** te zetten.

Met het plan bouwen we voort op wat werkt, versterken we bestaande inzet, creëren we samenhang tussen opgaven en partners, en trekken we gezamenlijk op waar aanvullende aandacht of ondersteuning nodig is.

A.5 De verhouding van het NPVR tot andere opgaven

Verbinden met wat er is

- Het plan voor de regio beschrijft geen leeg vel. De Kop van Noord-Holland heeft een rijke praktijk van samenwerking, programma's en initiatieven waarin overheden, ondernemers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties en inwoners al jarenlang samen werken aan de toekomst van de regio. Denk bijvoorbeeld aan de Regiovisie Sociaal Domein, Samen op Kop, het Ontwikkelperspectief Noord-Holland Noord, de Regiodeals, de meerjarenagenda van RPAhn, beroepsonderwijs NHN, het manifest Leren en Ontwikkelen 2040, NHN Gezond, LEADER en vele andere trajecten.
- Voor de opgave rond jongeren, ontwikkelkansen en arbeidsmarkt is de verbinding met het onderwijs essentieel. In Noord-Holland Noord bestaat al een stevig netwerk van samenwerking tussen beroepsonderwijs, overheden en bedrijfsleven. Deze samenwerking vormt een belangrijke basis om jongeren perspectief te bieden in de regio en om regionale economische kansen te verbinden aan opleiden, ontwikkelen en behouden van talent.
- Het is niet de ambitie van het NPVR om de bestaande inzet te vervangen, over te nemen of alle onderlinge relaties tussen programma's in kaart te brengen.
- Het plan voor de regio bouwt voort op wat er al is. De meerwaarde ligt in het versterken van samenhang, het zichtbaar maken van ontbrekende schakels en het agenderen van vraagstukken die om samenwerking met provincie en Rijk vragen. Daarmee kan het NPVR helpen om bestaande energie te verbinden, versnippering te voorkomen en doorbraken mogelijk te maken waar bestaande programma's niet vanzelf toe komen.

Samenhang versterken

Het NPVR beweegt zich tussen bestaande plannen, samenwerkingen en ambities. Het plan brengt deze opgaven in samenhang bij elkaar en helpt om keuzes en investeringen beter met elkaar te verbinden. Met het NPVR gaan we gezamenlijke prioriteiten zichtbaar te maken, kansen te verbinden en vraagstukken te agenderen die de regio niet alleen kan oplossen. Waar bestaande initiatieven goed functioneren, ligt het voor de hand daarop voort te bouwen. Waar lacunes bestaan, waar belangen botsen of waar opgaven om samenwerking tussen verschillende bestuurslagen vragen, kan het NPVR een aanvullende rol spelen.

Meerwaarde NPVR

De meerwaarde van het NPVR ligt vooral in de langjarige samenwerking tussen regio en Rijk. Het Rijk heeft zich tot 2045 verbonden aan het versterken van de brede welvaart in de regio. Daardoor ontstaat ruimte om gezamenlijk te werken aan structurele vraagstukken die om een lange adem vragen en waar nodig afzonderlijke projecten te versterken. Het NPVR kan helpen om regionale signalen te vertalen naar een gezamenlijke agenda met provincie en Rijk, knelpunten zichtbaar te maken en te zoeken naar doorbraken die binnen bestaande programma's niet vanzelfsprekend tot stand komen.

A.6 Van analyse naar uitvoering; een continu proces

Dit plan is de basis voor een doorlopend proces van leren, samenwerken en bijsturen. Het is bedoeld als een uitnodiging om samen verder te bouwen, verbindingen te leggen en stap voor stap te werken aan de gezamenlijke ambities binnen het NPVR. Dat proces bestaat uit drie samenhangende stappen.

Analyse van de regio

Op basis van data, onderzoeken, gesprekken en bijdragen van inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden is gekeken naar de belangrijkste krachten, kansen en opgaven van de Kop van Noord-Holland. Deze analyse vormt de basis voor het plan van de regio.

Het plan voor de regio

Op basis van de analyse is het plan voor de regio opgesteld. Dit plan beschrijft een gezamenlijke ambitie voor de lange termijn: een stip op de horizon. Het plan geeft richting en vormt het vertrekpunt voor het verdere gesprek met partners in de regio, Noord-Holland Noord, de provincie en het Rijk.

De uitvoeringsagenda

In deze agenda wordt uitgewerkt waar het NPVR meerwaarde biedt, welke prioriteiten gezamenlijk worden opgepakt, wie daarbij betrokken zijn en welke afspraken met het Rijk nodig zijn. De uitvoeringsagenda bouwt voort op bestaande programma's en samenwerkingen en maakt zichtbaar waar versterking, verbinding of een aanvullende impuls nodig is.

De uitvoeringsagenda wordt iedere vier jaar herijkt. Nieuwe inzichten, veranderende omstandigheden en ervaringen uit de praktijk kunnen aanleiding zijn om accenten te verleggen of nieuwe prioriteiten toe te voegen. Het is geen statisch programma, maar een adaptieve samenwerking waarin regio, provincie en Rijk gezamenlijk blijven werken aan de brede welvaart van de regio.

Bijlage B.
Kracht en de
uitdagingen van de
regio

B.1 Regio Kop van Noord-Holland

Vier gemeenten⁴¹

- Texel
- Den Helder
- Hollands Kroon
- Schagen

Onderdeel van Noord-Holland Noord, samen met:

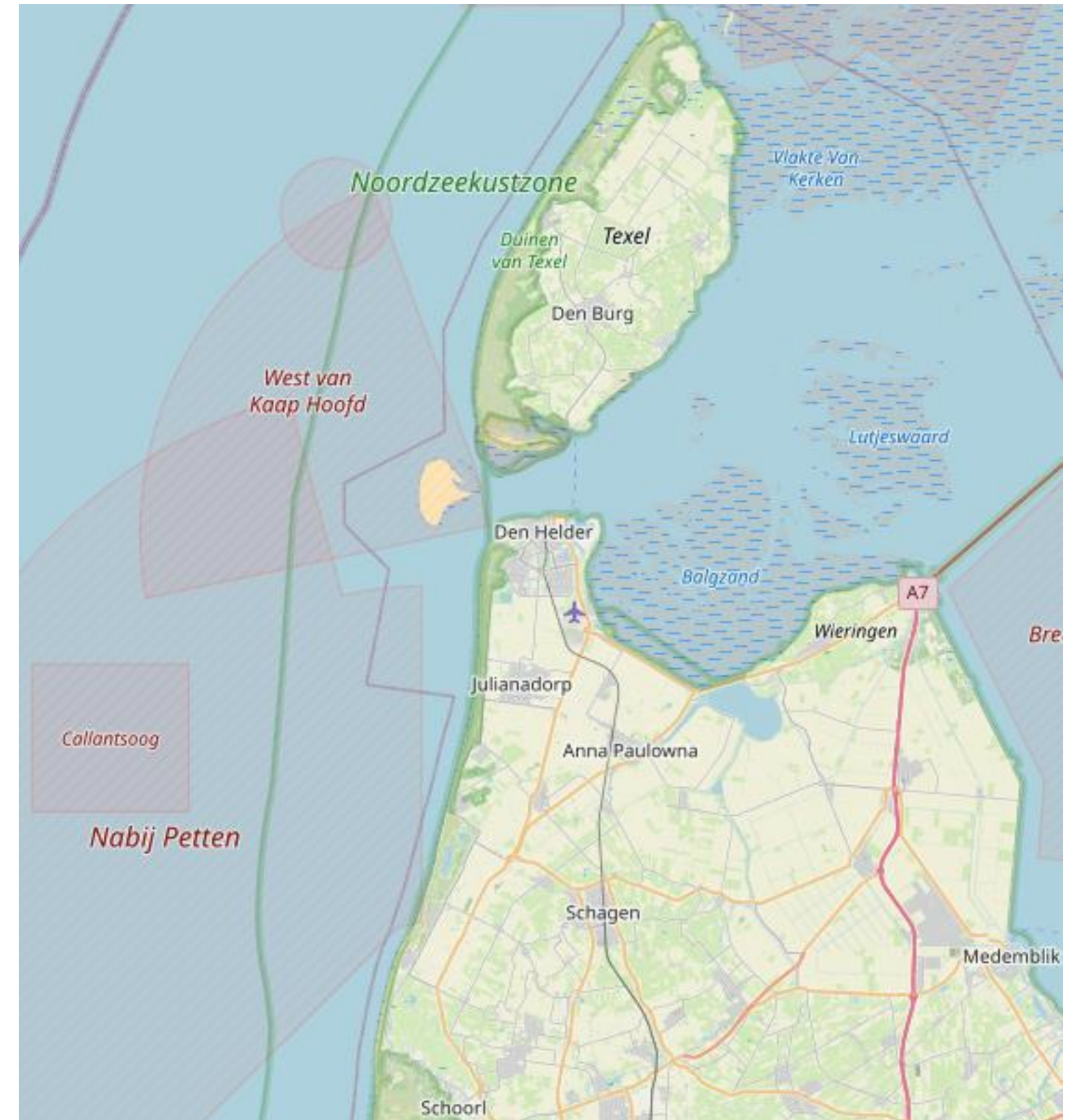
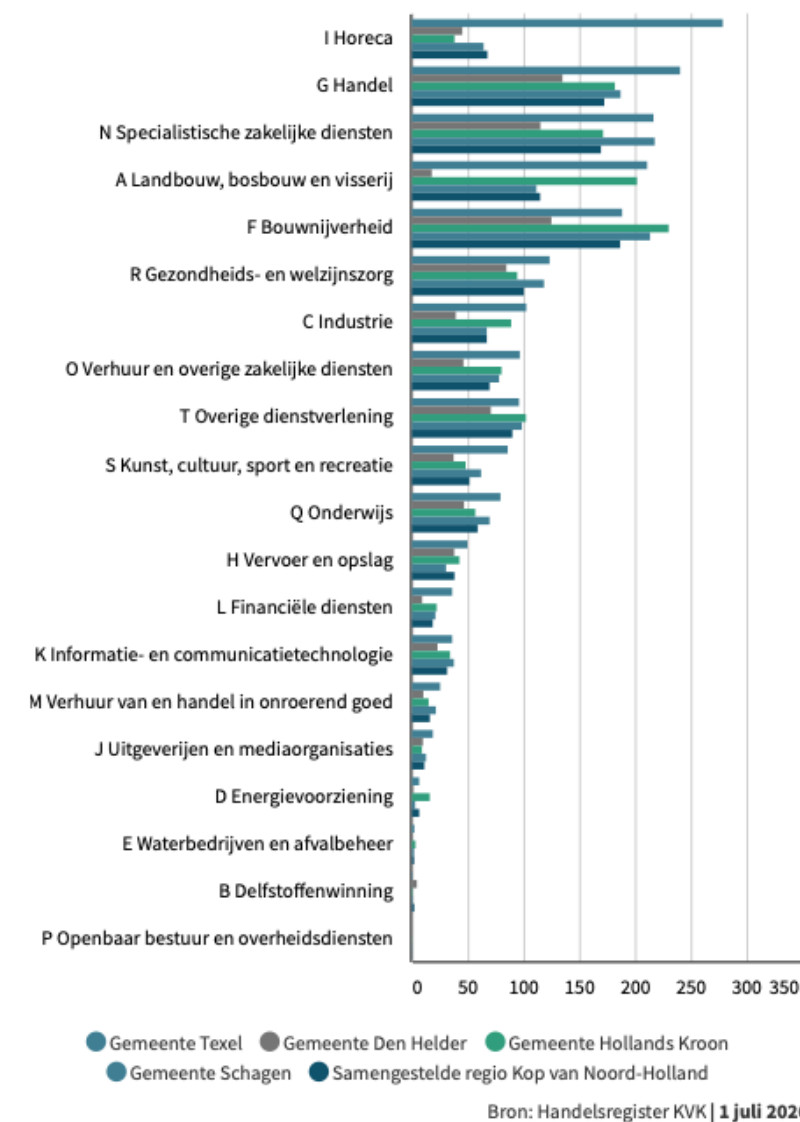
- Regio West Friesland
- Regio Alkmaar

Inwoners: circa 170.000

Bedrijvigheid

De Kop van Noord-Holland is een ondernemende regio. In de regio zijn circa 22.000 bedrijfsvestigingen waarbij een snelle analyse ons leert dat het MKB hierin goed is voor duizenden banen in sectoren als horeca, de bouwnijverheid, landbouw en visserij en handel (zie afbeelding).

Vestigingen per 10.000 inwoners
aantal

B.2 De kracht van de Kop van Noord-Holland

De Kop van Noord-Holland kenmerkt zich al eeuwen door gezamenlijk oplossingen te vinden voor grote opgaven die voortkomen uit de relatie tussen mens, water, ruimte en landschap. De Kop van Noord-Holland is, als onderdeel van Noord-Holland Noord, geen regio die wacht op verandering, maar een regio die al eeuwen haar toekomst vormgeeft door samen te werken aan grote opgaven. Wat vroeger waterbeheer was, zijn vandaag de vraagstukken rond brede welvaart, gezondheid, energie, bereikbaarheid en leefbaarheid.

De onderliggende kracht van de Kop en van Noord-Holland Noord zit in ondernemerschap, slagkracht, pragmatisme, innovativiteit, samenredzaamheid en het gezamenlijk oppakken van grote opgaven ²⁴. “De Noord-Holland Noorder is pragmatisch, hardwerkend, direct en ondernemend en heeft al eeuwenlang het vermogen om zich aan te passen aan de situatie en te vernieuwen waar dat nodig is.” Om tot dit plan voor de regio te komen hebben we gesproken met ondernemers, zorginstellingen, bewoners, onderwijsinstellingen en jongeren in de regio. Ook zij (her-) kennen deze kracht.

Strategische ligging en nationale opgaven

De kracht van de Kop van Noord-Holland is ook de unieke combinatie van een strategische ligging en een sterke inhoudelijke bijdrage aan meerdere nationale opgaven. De regio vervult een systeemrol in energie, nationale veiligheid, voedselzekerheid en gezondheid, waarbij productie, innovatie en toepassing samenkomen. We ervaren hier de lasten van (denk aan: milieudruk, horizonvervuiling, mobiliteitsdruk en ruimtebeslag) maar delen graag sterker in de lusten.

Wat de regio onderscheidend maakt in nationaal opzicht is dat de aanpak van de nationale opgaven versterkt kunnen worden door de samenhang in de regio. De aanwezigheid van kennisinstellingen, innovatieve bedrijven en praktijkgerichte toepassingen kan zorgen voor een sterk innovatievermogen dat direct verbonden is met uitvoering. Hierdoor kunnen er, meer dan nu het geval is, cross-overs ontstaan tussen sectoren, bijvoorbeeld op het snijvlak van energie, maritieme technologie en gezondheid.

De regio beschikt over ruimte om deze ontwikkelingen verder te laten groeien. Dit maakt de Kop van Noord-Holland tot een gebied waar nationale transitie landen, worden getest, toegepast en opgeschaald.

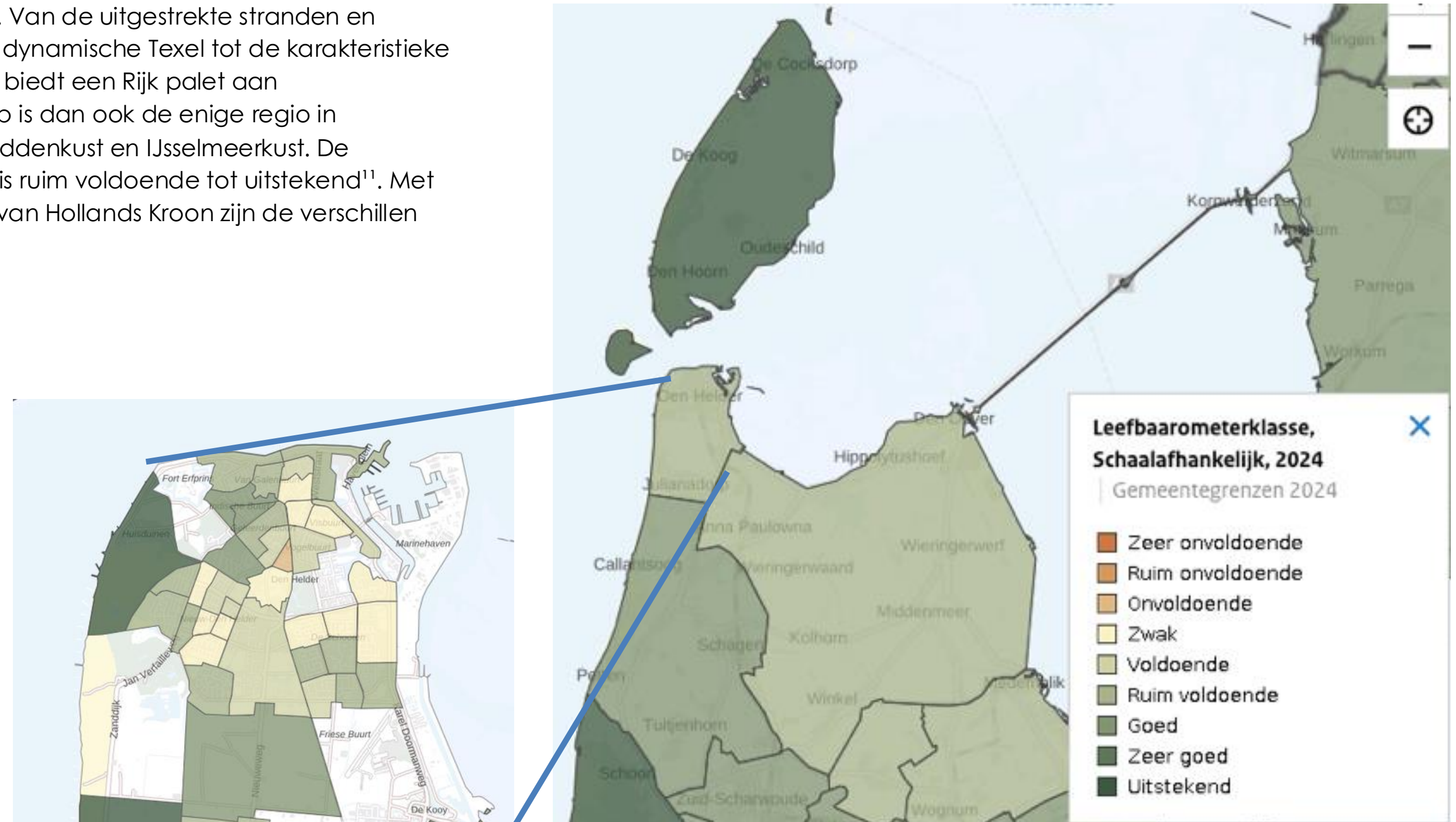
Perifere regio met een essentiële rol in nationale opgaven

De Kop van Noord-Holland is een perifere regio, maar tegelijkertijd een essentiële schakel in de weerbaarheid en toekomstbestendigheid van Nederland. Opgaven die al een plek hebben/kunnen krijgen in de Kop zijn de Koninklijke Marine, datacentra, de energieopgave en ruimtelijke ordeningsvraagstukken voor weerbaarheid zoals ruimte voor defensie en waterveiligheid.

De kans om bij te (blijven) dragen aan nationale opgaven vormt ook het fundament voor het versterken van de brede welvaart in de regio.

B.2.1 Fijn wonen: ruimte, natuur, leefkwaliteit

De Kop van Noord-Holland is een unieke regio. Van de uitgestrekte stranden en duinen tot het agrarische binnenland, van het dynamische Texel tot de karakteristieke dorpen en steden op het vasteland – de regio biedt een Rijk palet aan landschappen, verhalen en ervaringen. De Kop is dan ook de enige regio in Nederland met 3 kusten; de Noordzeekust, Waddenkust en IJsselmeerkust. De **gemiddelde** waardering van de leefbaarheid is ruim voldoende tot uitstekend¹¹. Met name in Den Helder (zie inzet) en de oostkant van Hollands Kroon zijn de verschillen ten opzichte van het gemiddelde groot.

B2.2 De Kop heeft een sleutelpositie in nationale opgaven

De Kop van Noord-Holland ligt in het centrum van Nederland. Op de kaart waarop de Nederlandse Exclusieve Economische zone in de Noordzee is meegenomen is dat goed zichtbaar (zie afbeelding). De Noordzee wordt steeds meer een volwaardig landsdeel van Nederland met steeds meer activiteiten op zee (o.a. energietransitie, voedsel(-kweek), data-/radardekking en innovaties (drones))

De Kop heeft met haar strategische positie een sleutelpositie in economische kansen voor de volgende nationale opgaven:

B.2.3 Sterke gemeenschappen en cultuur

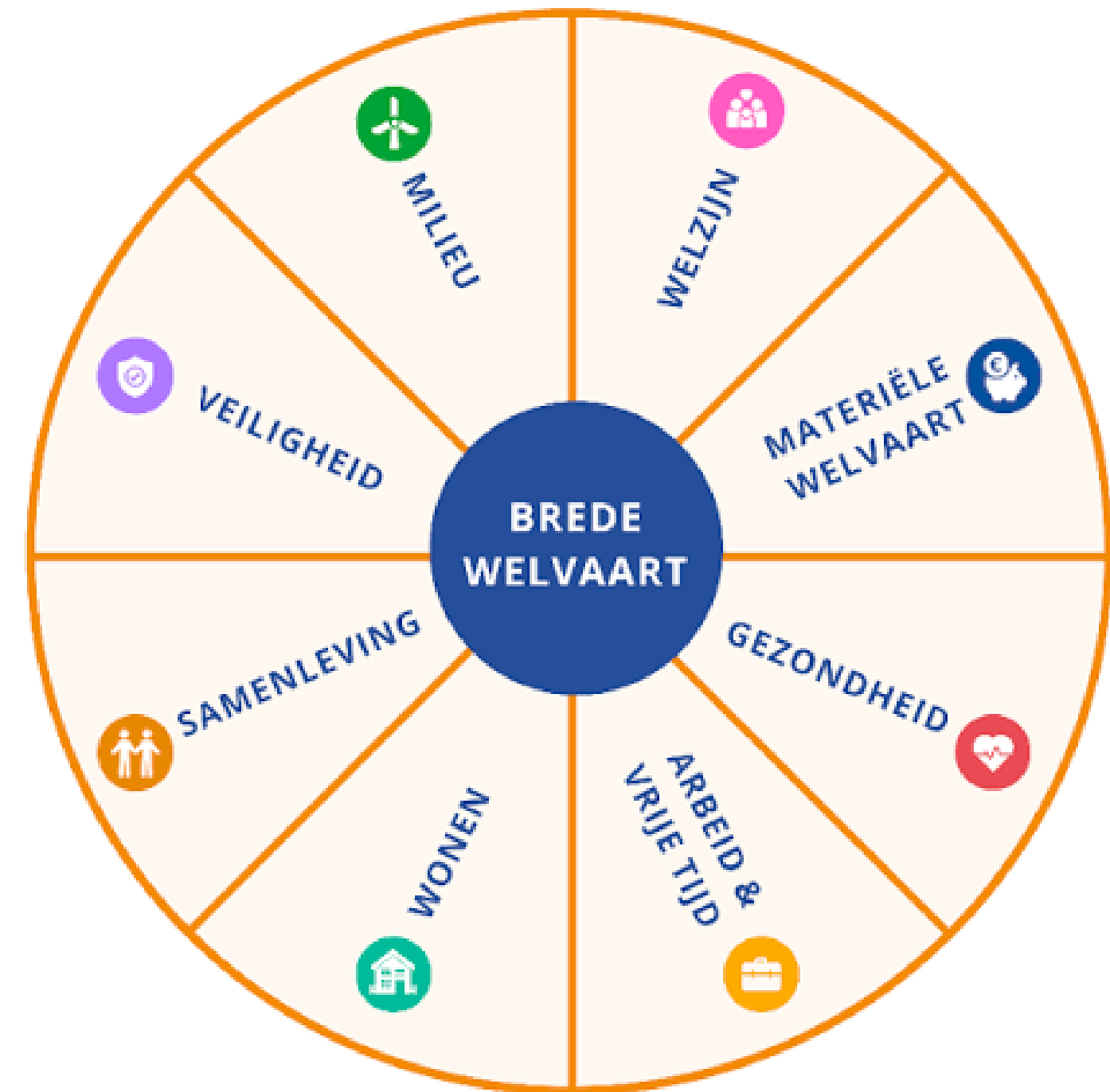
De Kop van Noord-Holland is historisch gezien letterlijk een gebied van eilanden. Dat verleden lijkt nog steeds door te werken in hoe organisaties, gemeenten en gebieden naar zichzelf kijken. Dit is onder andere als volgt terug te zien in de cultuur van de Kop⁴:

- Veel opgaven worden vanuit het eigen gebied benaderd, terwijl de uitdagingen steeds vaker regionaal van aard zijn
- Sterke gemeenschappen met veel vrijwilligers, met een grote rol van het MKB bij het verenigingsleven.
- Aanpakkersmentaliteit: de regio heeft een sterke traditie van lokale verantwoordelijkheid en zelfstandigheid. Daardoor ontstaan veel initiatieven en innovaties.
- De aanpakkersmentaliteit, sterke zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid zijn een kracht van de regio. Tegelijkertijd worden door deze mentaliteit worden belangen en zorgen niet altijd expliciet gedeeld waardoor samenwerking minder vanzelfsprekend wordt opgezocht of er soms terughoudend wordt gecommuniceerd.
- Besluiten en keuzes over investeringen worden vaak elders (Rijksbeleid en Provinciaal beleid) gemaakt. Dat voedt in de regio het gevoel: "Wij moeten harder ons best doen om gezien te worden".
- Nuchter en bescheiden van aard, maar daardoor soms te weinig trots op alles wat onze regio te bieden heeft en dit onvoldoende uitdragen (Calimero houding).

B.3 Brede welvaart in de Kop van NH staat onder druk

Het NPVR is gericht op het verbeteren van de brede welvaart in de Kop van Noord-Holland. Die brede welvaart staat onder druk. Dit wordt op de volgende pagina onderbouwd. Brede welvaart gaat over een grote diversiteit aan indicatoren en betreft de kwaliteit van leven hier en nu en de mate waarin deze ten koste gaat van de brede welvaart van latere generaties of van die van mensen elders in de wereld. Daarmee is brede welvaart veelomvattend. Het gaat om de persoonlijke kenmerken van mensen en de kwaliteit van de omgeving waarin zij leven; meer in het algemeen hun materiële welvaart en welzijn, en hun beleving daarvan. Maar het gaat ook over het gebruik van hulpbronnen (denk aan water, de bodem en luchtkwaliteit). Brede welvaart gaat bovendien over de effecten van de keuzes die Nederlanders maken op banen, inkomens, (niet-hernieuwbare) hulpbronnen en het milieu in andere landen.

B.3 Brede welvaart in de Kop van NH staat onder druk

Brede welvaart onder druk

Om brede welvaart op een behapbare manier toe te passen hebben we allereerst bekeken hoe de regio scoort op verschillende aspecten van brede welvaart. Daarmee is een beeld ontstaan van de kracht en de uitdagingen die de regio heeft. Het algemene beeld is dat de brede welvaart onder druk staat. In de Kop zijn ook maatschappelijke ontwikkelingen die in heel Nederland zichtbaar zijn, maar die in de Kop van Noord-Holland extra urgent zijn door de regionale context. Zoals de vergrijzing, gezondheidsvraagstukken en de krapte op de woningmarkt.

Kansen voor jongeren

Uit de analyse blijkt dat veel van deze opgaven direct van invloed zijn op de kansen van jongeren. Zo staat de mentale en fysieke gezondheid van jongeren onder druk, neemt het gevoel van veiligheid in sommige wijken af waardoor jongeren kwetsbaar zijn om in de criminaliteit te komen en zijn het met name jongeren die de nadelen ondervinden van slechte OV-verbindingen en verre voorzieningen. Daarbovenop is het aanbod aan vervolgonderwijs beperkt door de afwezigheid van een hogeschool of universiteit in de regio.

Diversiteit in de regio

We benoemen graag dat de gemiddelden veel vertellen over de regio. Tegelijkertijd weten we dat Den Helder er vaker uit springt vanwege grootstedelijke problemen terwijl bijvoorbeeld Hollands Kroon (als een van de grootste gemeenten van Nederland) qua bereikbaarheid grotere uitdagingen heeft.

Uitdagingen

In de analyse op de volgende sheets presenteren we eerst een algemeen beeld van de brede welvaart aan de hand van de monitor van PON & Telos. Vervolgens gaan we in op de volgende deelonderwerpen waarop uitdagingen zichtbaar zijn in de Kop:

- Vergrijzing
- Kansen voor jongeren
- Voorzieningen
- Gezondheid
- Veiligheid
- Bereikbaarheid
- De woningmarkt

B.3 Brede welvaart in de Kop van NH staat onder druk

Brede welvaart wordt door diverse organisaties gemonitord. Het PON & Telos monitort op basis van twaalf thema's de brede welvaart in Nederland⁵. Op veel aspecten van brede welvaart scoort de Kop van NH gemiddeld genomen op de maatschappelijke ondergrens (zie tabel 1).

Tabel 1. Score van elk brede welvaartsdomein per gemeente

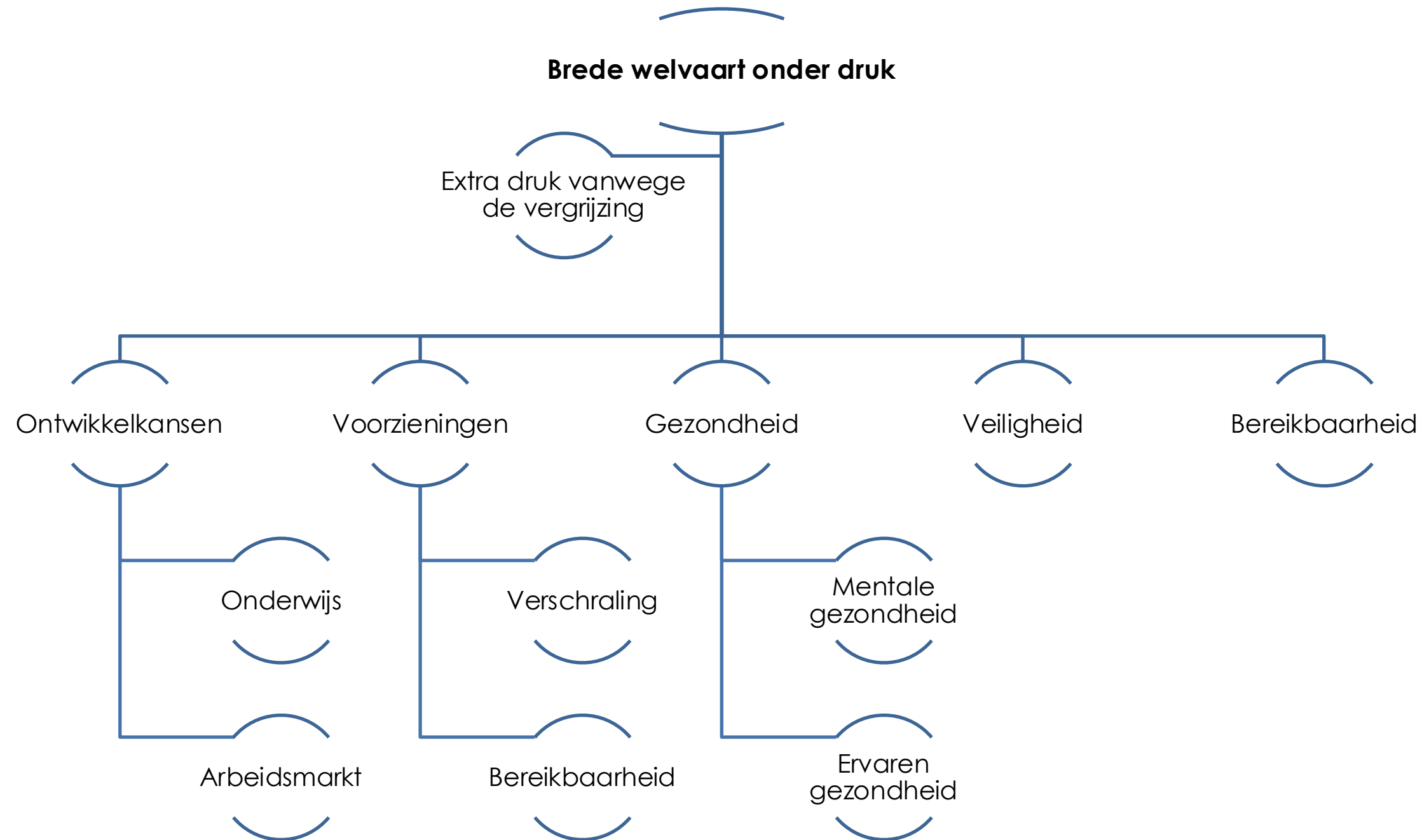
	Texel	Den Helder	Schagen	Hollands Kroon
Welbevinden				
Wonen				
Materiële welvaart				
Arbeid en vrije tijd				
Gezondheid				
Sociale samenhang				
Veiligheid				
Cultuur				
Milieu en klimaat		Boven gem NL	Boven gem NL	Boven gem NL
Mobiliteit				
Ecosystemen en biodiversiteit				
Onderwijs				

Legenda Tabel 1

B.4 Brede welvaart staat onder druk vanwege onderliggende aspecten

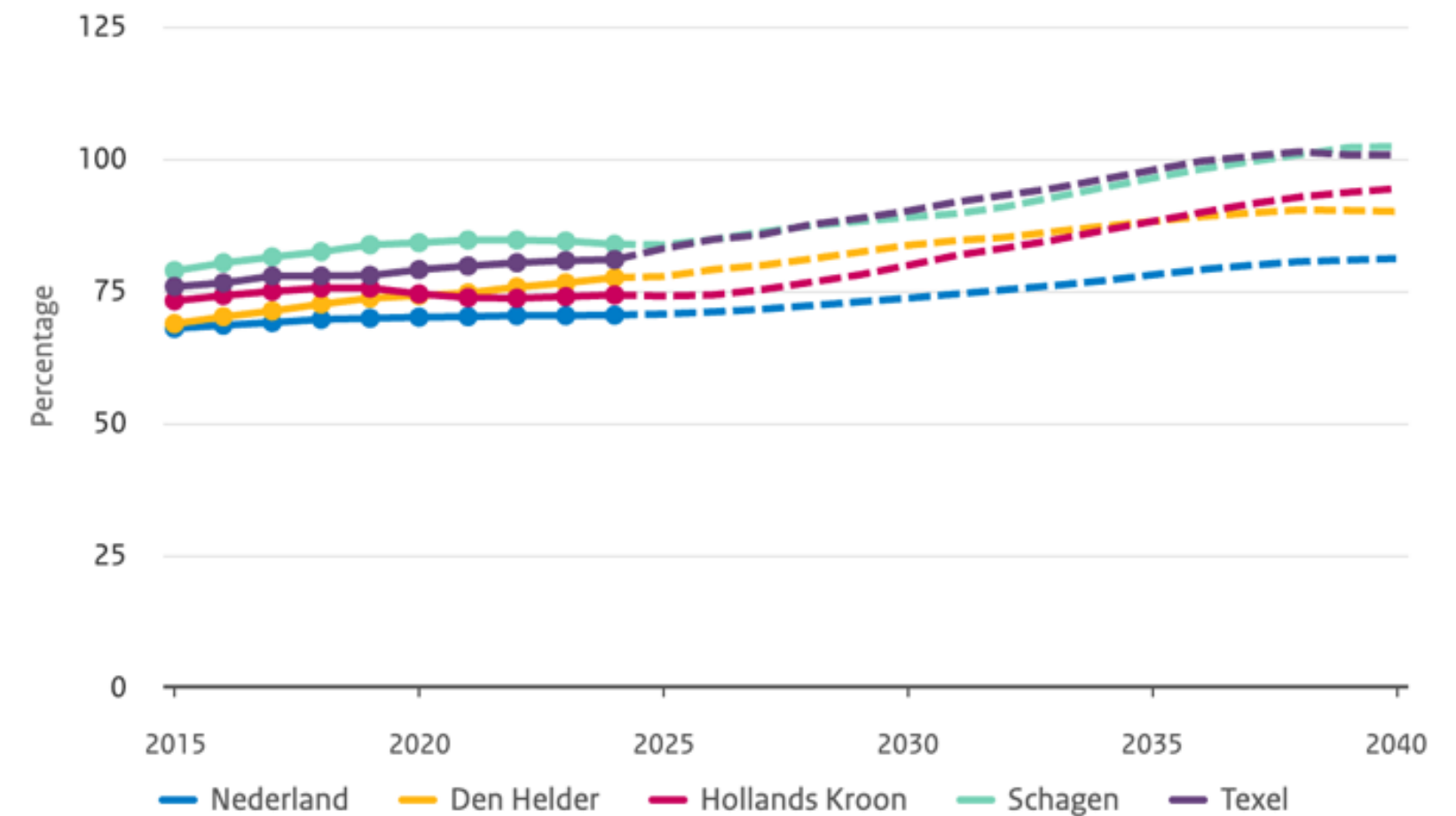
Op deze pagina staande aspecten die maken dat de brede welvaart in de Kop onder druk staat. Een analyse van deze aspecten wordt uitgewerkt in de volgende sheets.

B.4.1 De Kop van Noord-Holland vergrijst sterker dan gemiddeld

- Nederland vergrijst. De vergrijzing heeft impact op onder andere de woningmarkt, de regionale economie en de zorg. De Kop van Noord-Holland vergrijst sterker dan de rest van Nederland. In de grafiek is goed zichtbaar dat de demografische druk (de verhouding tussen het niet-werkende deel van de bevolking en het werkende deel van de bevolking) in de Kop van Noord-Holland groter is dan het Nederlands gemiddelde²¹. Mensen worden ouder en tegelijkertijd versterkt het vertrek van jongeren uit de regio deze demografische ontwikkeling.
- Een gevolg van de vergrijzing is een krimpende beroepsbevolking. Dit geeft druk op de arbeidsmarkt en maakt ook het vinden van vrijwilligers voor verenigingen etc. lastiger.
- Het wordt ook moeilijker om arbeidskrachten te vinden die de behoeften van ouderen aan zorg en andere voorzieningen kunnen vervullen²⁰. Dit is een uitdaging waaraan vanuit het samenwerkingsverband Noord-Holland Noord Gezond hard aan gewerkt wordt.

Demografische druk

B.4.2 Ontwikkelkansen jongeren

Het vertrouwen van jongeren in de Kop in hun eigen toekomst is de afgelopen jaren gedaald¹⁸. We horen van jongeren dat er 'te weinig te doen is' in de regio. We weten dat kansen in het onderwijs, veiligheid, gezondheid, de arbeidsmarkt, de woningmarkt en het opbouwen van een goed sociaal netwerk uitdagend zijn.

Onderwijs

In de Kop is geen HBO of WO onderwijs. Daarnaast is MBO is steeds slechter bereikbaar met het OV⁸. De afstand tot hoger onderwijs leidt tot braindrain én onbenut talent: Jongeren trekken weg voor een vervolgopleiding of kiezen er helemaal niet voor, omdat hbo- en universitair onderwijs letterlijk én figuurlijk te ver weg voelen. Vooral jongeren voor wie doorstuderen geen vanzelfsprekendheid is, worden hierdoor geraakt⁵.

Het aantal hoogopgeleide 18-30 jarigen in de regio (17%) is bijna de helft lager dan de rest van NL (32%), terwijl de CITO-scores wel op het landelijk gemiddelde zijn¹⁶. Ook de bereikbaarheid van het primair en voortgezet onderwijs heeft een negatief effect op de brede welvaart⁵.

Arbeidsmarkt

Uit participatiebijeenkomsten komt de vraag naar voren of jongeren de kansen in de regionale arbeidsmarkt voldoende kennen. Tegelijkertijd staat die arbeidsmarkt voor grote uitdagingen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan grote uitdagingen in de landbouwsector op het gebied van natuur, water, klimaat en duurzaamheid.

Onderzoek

Bijna een op de drie Noord-Hollanders die na de studie terug wil, kan geen huis vinden in eigen dorp of stad

Thomas Borst

08-04-26, 05:00 | update: 09-04-26, 14:40

Luisteren

Delen

Maak ons je Google-favoriet

Amsterdam blijft een grote aantrekkingskracht hebben op Noord-Hollandse jongeren. © Foto Koen van Weel/ANP

ZAANDAM Veel Noord-Hollandse jongeren vertrekken in hun studententijd graag van het platteland naar de stad, maar als ze eenmaal vast werk hebben en een woonhuis willen betrekken, doen ze dat het liefst weer op vertrouwde geboortegrond. In de praktijk lukt dat lang niet altijd.

Dit blijkt uit een studie van ING. Onderzoekers van de bank [keken naar](#) de woonwensen van Nederlanders en de motieven om wel terug te willen, maar vaak niet te kunnen keren naar de geboorteplaats. Dertig procent van de respondenten in Noord-Holland geeft te kennen dat de moeilijkheden op de woningmarkt een terugkeer naar de geboorteplaats dwarsbomen.

B.4.3 Voorzieningen staan onder druk

Het voorzieningenaanbod in de Kop van NH heeft (grote) negatieve impact op de ervaren leefbaarheid in de Kop van NH¹¹, zie afbeelding.

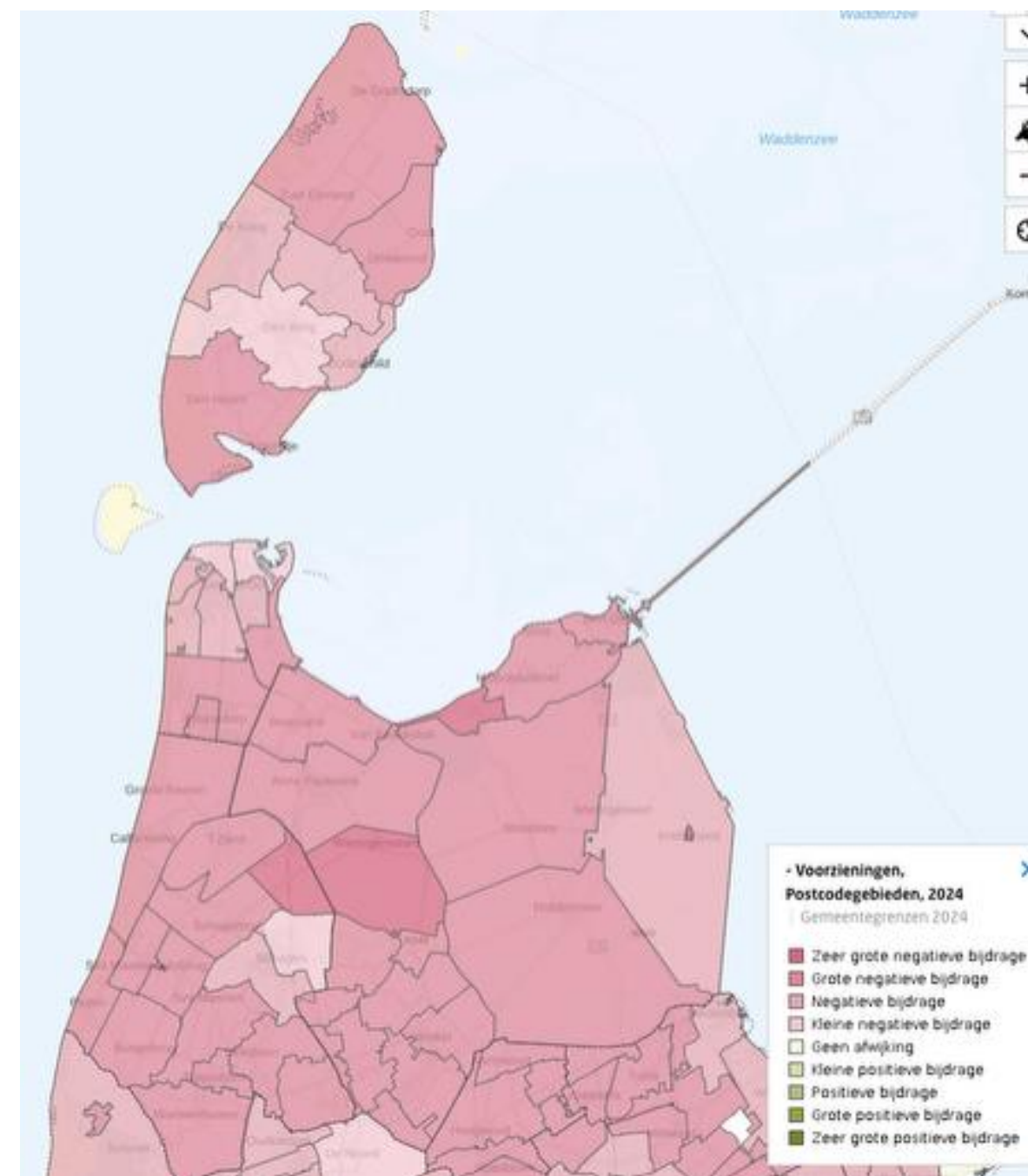
In dit plan richten we ons met name op de volgende voorzieningen: retail, horeca, culturele voorzieningen en zorgvoorzieningen.

Er is een geleidelijke verschraling van deze voorzieningen zichtbaar in de Kop van Noord-Holland. Veel voorzieningen zijn klein en afhankelijk van vrijwilligers, wat ze kwetsbaar maakt¹⁴. Zeker in relatie met de vergrijzende bevolking en de druk op de arbeidsmarkt. Helaas zijn er de afgelopen jaren waardevolle voorzieningen verdwenen, bijv. winkels in kleinere kernen, horeca, culturele voorzieningen en huisartsenzorg. Een ander voorbeeld is een bioscoop in Den Helder die in december 2026 sluit.

De afstand tot culturele voorzieningen is groter dan in de rest van Nederland en dit heeft een negatief effect op de brede welvaart⁵. Een deel van de voorzieningen is afhankelijk van het toerisme en is bij laagseizoen gesloten.

Tegelijkertijd is er sprake van grote afstanden in de regio met een beperkt OV-netwerk en infrastructurele knelpunten. De combinatie van een verschrallend aanbod en knelpunten in de bereikbaarheid vormt één van de belangrijkste opgaven die de leefbaarheid en sociale weefsels onder druk zetten³.

Uit een gesprek met jongeren in de regio komt een dagelijkse leefwereld naar voren met weinig aantrekkelijke en toegankelijke vrijetijdsopties, een sterke oriëntatie op sport en online activiteiten, en een duidelijke frictie tussen wat zij willen/doen en wat lokaal beschikbaar of bereikbaar is, vooral in de avond.

Afbeelding. Invloed van het voorzieningenaanbod op de ervaren leefbaarheid

B.4.4 Gezondheid in de regio op een aantal aspecten slechter dan NL gemiddelde

Gezondheid is voor veel mensen van groot belang. Onze gezondheid wordt beïnvloed door een combinatie van erfelijkheid, leefstijl en omgevingsfactoren (zie figuur) ²⁶.

Nederlanders leven steeds korter in goede gezondheid en het aantal mensen met een chronische aandoening neemt al jaren toe. Dit geldt ook voor de Kop van Noord-Holland:

- 73,4% van de inwoners uit de Kop ervaart hun gezondheid als (zeer) goed (2023), wat lager iets lager is dan het Nederlandse gemiddelde en is verslechterd t.o.v. 2020²⁷
- Zijn er relatief iets meer chronisch zieken in de Kop5: 36,1% heeft een langdurige ziekte of aandoening²⁷
- Van de inwoners ervaart 30,8% enige en 4,1% ernstige beperkingen in hun dagelijks leven als gevolg hiervan. Ook dit percentage is gestegen sinds 2020 en is hoger dan het Nederlandse gemiddelde²⁷

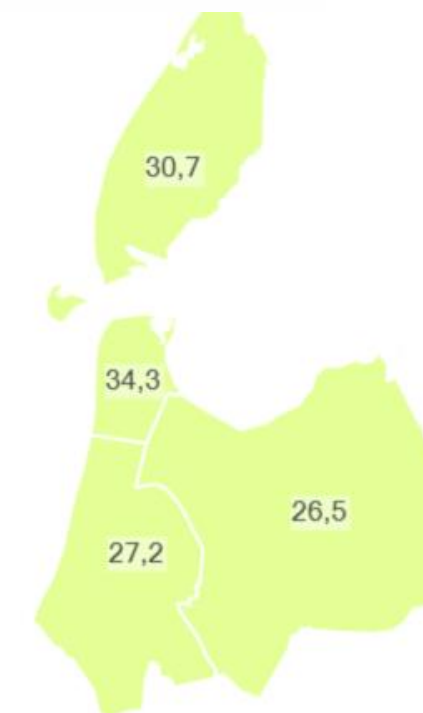
Deze mensen hebben allemaal zorg nodig waardoor de druk op de zorg verder toeneemt. Daar komt bovenop dat het personeelstekort in de zorg nu al nijpend is (tekort in NHN loopt op van 4,9% (1.700 medewerkers) in 2021 naar 9,3% in 2030 (6.100 medewerkers in 2032) dit ligt boven het Nederlandse gemiddelde) ²⁸. Bovendien wordt de zorg steeds duurder. Hierdoor komt de welvaart in gevaar.

Determinanten van gezondheid (The social model of health –Dahlgren and Whitehead).

Ervaren gezondheid
(zeer) goed
NL 77,1%

Bepikt in dagelijks leven door
gezondheid
NL 27,3%

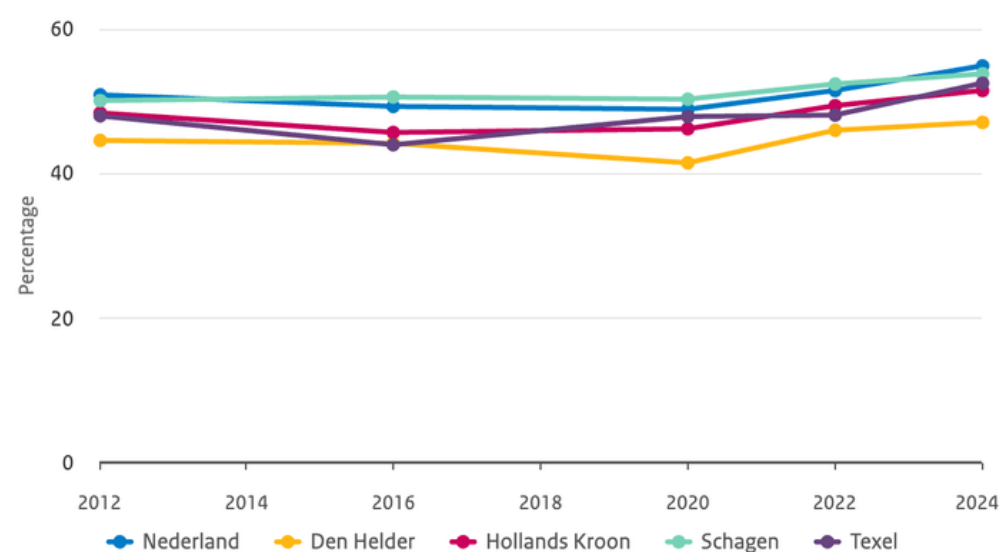
B.4.4 Gezondheid in de regio op een aantal aspecten slechter dan NL gemiddelde

Met name op gebied van leefstijl zijn een aantal aspecten die negatieve impact hebben op de gezondheid.

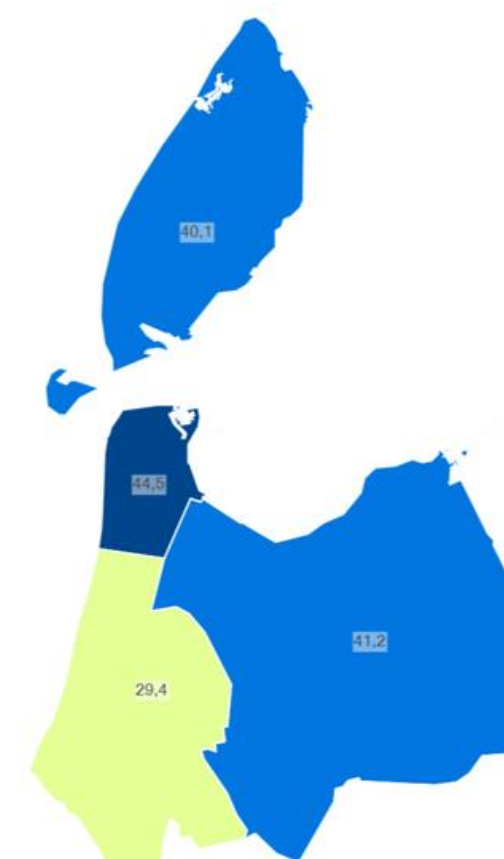
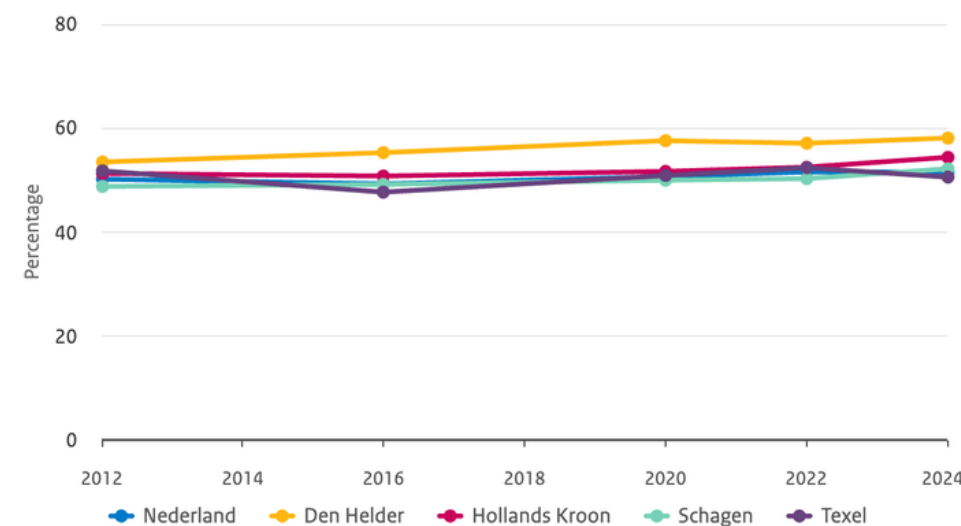
- Zoals het aantal wekelijkse sporters is lager dan het Nederlandse gemiddelde
- Tevens is er ook meer overgewicht in de Kop van Noord-Holland

Dit hangt onder andere af van kwetsbaarheid van de inwoners. Zo is te zien dat Den Helder gemiddeld beter scoort als het gaat om voldoen aan de alcoholrichtlijn, maar als gekeken wordt naar de verschillen tussen wijken wordt een diffuser beeld zichtbaar²⁸.

Wekelijkse sporters
18 jaar en ouder

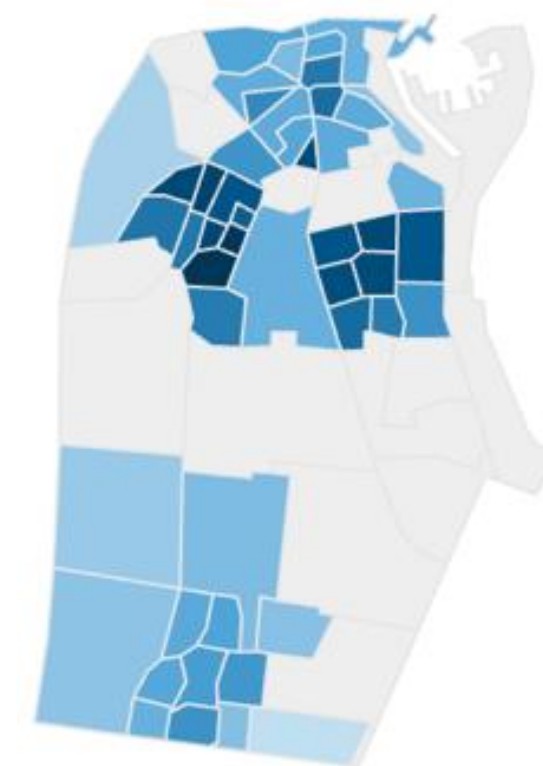

Overgewicht
18 jaar en ouder

% Voldoet aan de alcoholrichtlijn
2024
NL gemiddelde 42,1%

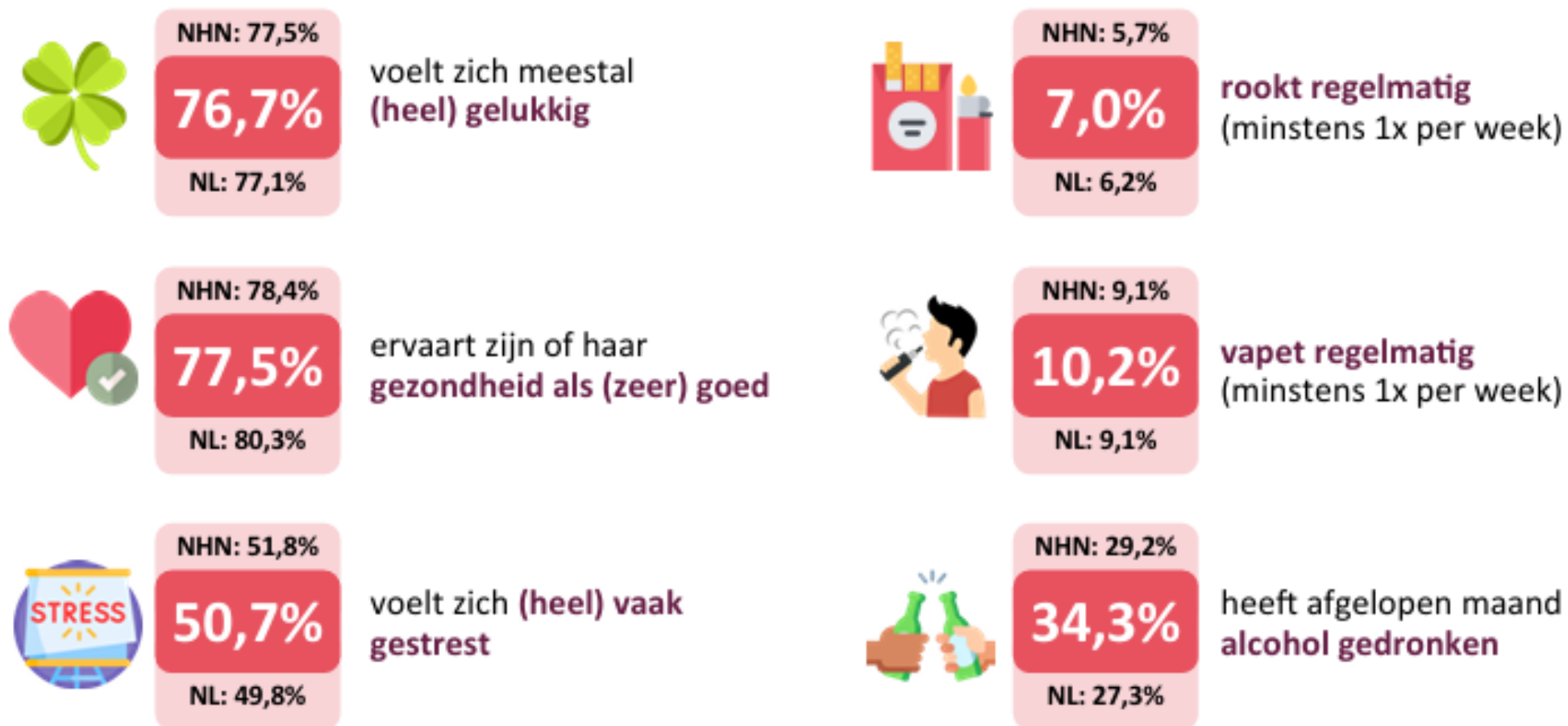
Den Helder

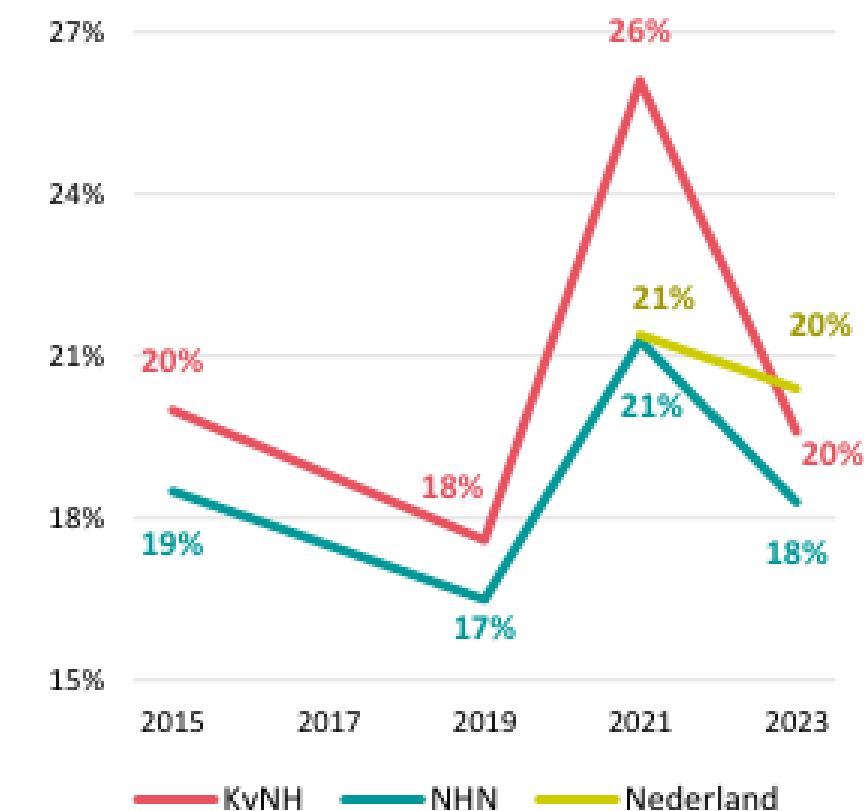
% Voldoet niet aan de
alcoholrichtlijn

B.4.5 Jongeren zijn minder positief over hun eigen gezondheid en hun toekomst

- De ervaren gezondheid van jongeren neemt af. In 2015 vonden nog bijna 9 van de 10 jongeren hun gezondheid goed of zeer goed; in 2023 vonden minder dan 8 van de 10 jongeren hun gezondheid (zeer) goed.
- De mentale gezondheid is niet hersteld na de coronaperiode. Dat is zichtbaar in de cijfers maar komt ook terug in de gesprekken die we gevoerd hebben. Jongeren ervaren nu wel meer stress dan in 2021; dit geldt voor zowel stress door school, stress door de situatie thuis, stress door wat anderen van ze vinden als voor stress door de combinatie van alles wat zij moeten doen.
- 27% van de jongeren in de Kop voelt zich sterk eenzaam t.o.v. 22% Nederlands gemiddelde¹⁸.
- In 2025 zaten er 4320 jongeren in de jeugdzorg. Dat is relatief gezien 11,3% van de jongeren (t.o.v. het Nederlands gemiddelde van 10,8%).

Afgelopen jaar gedachten aan zelfdoding, 2015-2023

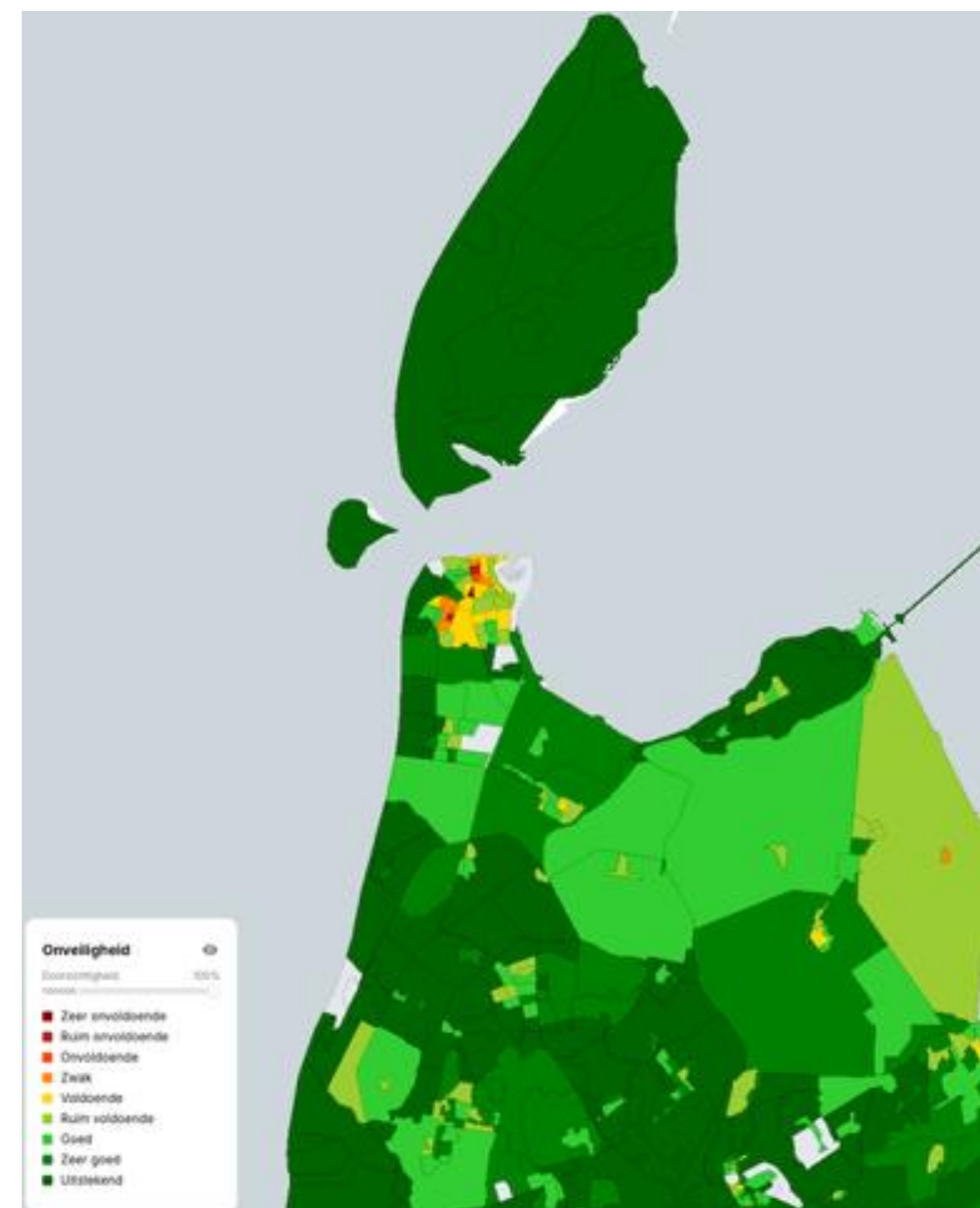

B.4.6 Veiligheid staat in sommige wijken onder druk. Ondermijning is een belangrijk vraagstuk in Den Helder en in het buitengebied

Op deze afbeelding¹¹ is de grootstedelijke veiligheidsproblematiek van Den Helder goed zichtbaar. De afbeelding laat zien wat voor impact veiligheid heeft op de leefbaarheid in de regio (op basis van cijfers over geweldsmisdrijven, vernielingen, ordeverstoringen en overlast en onveiligheid). Met name in Den Helder en een paar landelijke kernen heeft de veiligheid een negatieve impact.

Uit onderzoek in Den Helder komt naar voren dat de Falgabuurt, Tuindorp Oost en de Visbuurt getypeerd zijn als kwetsbare buurten¹². Kinderen, jongeren en jongvolwassenen die in deze buurten opgroeien, hebben een grotere kans om af te glijden in de criminaliteit of hierin door te groeien. Signalen die online zichtbaar zijn op dit vlak zijn criminele activiteiten die 'klein' beginnen op het gebied van fraude en handel in drugs en vervolgens verder gaan. Zo zijn er ook signalen van wapenhandel en seksuele uitbuiting²². De gemeente Den Helder is actief in deze buurten met de aanpak Preventie met Gezag (PmG).

Ondermijning is een hardnekkig vraagstuk dat directe impact heeft op kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Ondermijning laat zich ook niet altijd vangen in cijfers. Geregistreerde incidenten en bekende casussen geven slechts een deel van het beeld. Juist omdat ondermijnende criminaliteit vaak buiten beeld blijft, is het lastig om de omvang ervan goed vast te stellen. Meldingsbereidheid is beperkt en veel signalen blijven onder de radar. Dat betekent dat relatief lage aantallen niet automatisch wijzen op een beperkte problematiek. Op de onderwereldkaart 2026¹³ staat Den Helder op de 34^e positie (van 336 gemeenten) op alle indicatoren en op plek 7 voor de indicator 'Risicjongeren'. Schagen, Texel en Hollands Kroon staan geheel genomen respectievelijk op de 202^e, 317^e en 226^e positie.

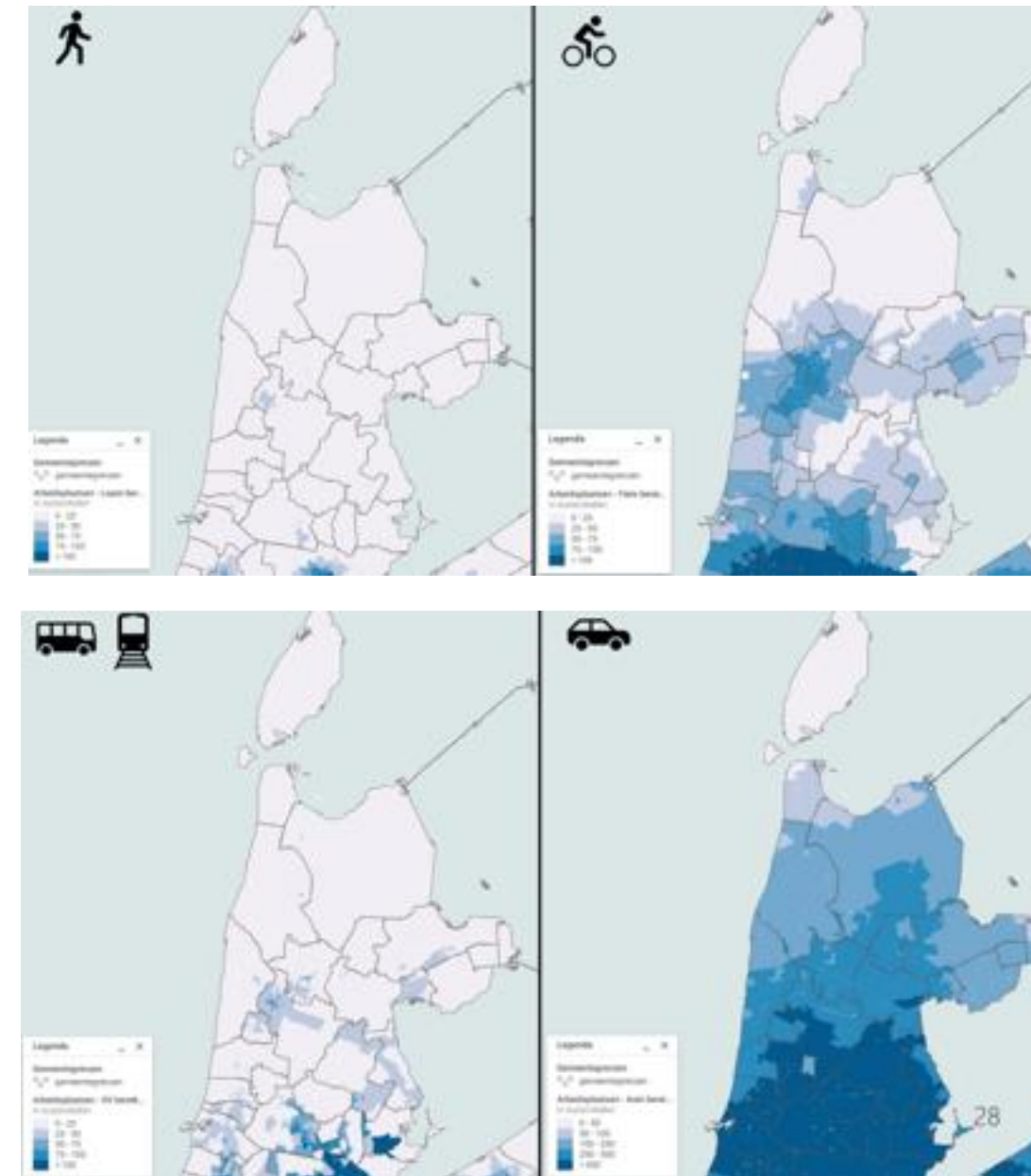

B.4.7 Bereikbaarheid regio staat onder druk

Het OV-aanbod in de Kop verschaalt, met als negatief effect de bereikbaarheid van banen en voorzieningen, met name voor praktisch geschoolde mensen en banen in het landelijk gebied, zie afbeelding. De auto-afhankelijkheid neemt toe⁸. In een studie naar mobiliteitsrechtvaardigheid van de provincie⁹ geeft 10% van de inwoners aan mobiliteitsarmoede te ervaren, leidend tot eenzaamheid en/of geen passende school of werkplek.

De infrastructuur in de Kop van NH is niet robuust genoeg voor activiteiten en defensiedoeleinden en vraagt om investeringen, vooral met de voorgenomen groei van de Koninklijke Marine¹⁰ van een kleine 13.000 naar circa 19.000 arbeidsplaatsen (zie ook het Ontwikkelperspectief NHN). Ook vanuit de offshoresector neemt de bereikbaarheidsopgave toe. De zeehaven en luchthaven in Den Helder vormen samen de logistieke hub voor meer dan 2.100 offshoremedewerkers die dagelijks op zee werkzaam zijn. De offshore sector groeit, onder andere door de bouw van ruim 1.400 windturbines die beheerd, geïnspecteerd en onderhouden (Operation & Maintenance) moeten worden. De verwachting is dat Den Helder een rol kan vervullen voor bijna de helft van de Nederlandse offshore windambitie³⁹.

Bereikbaarheid van arbeidsplaatsen binnen 30 minuten per vervoersmanier (PBL, 2024)

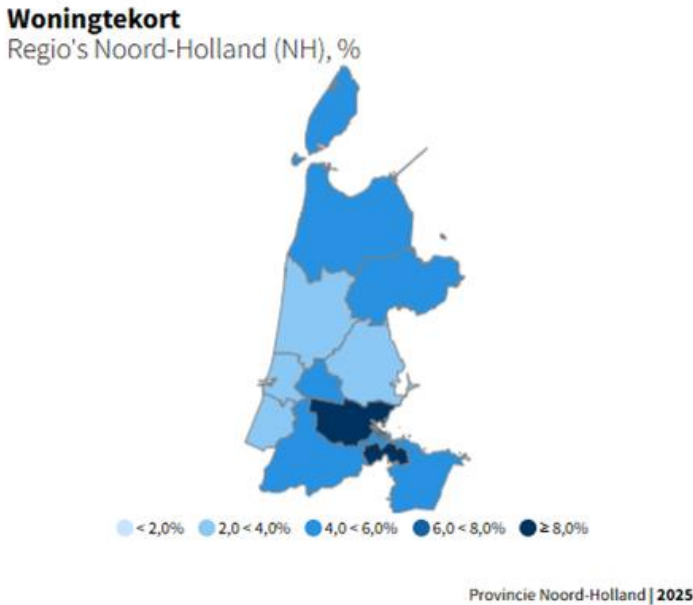
B.4.8 Het bestaande woningaanbod is eenzijdig van samenstelling en staat onder druk

Ook de woningmarkt in de Kop van Noord-Holland sluit, net als op veel plekken in Nederland, kwalitatief niet aan op de behoefte van jongeren¹⁷. De kans dat jongeren een eigen plek vinden en zich binden aan de regio wordt daardoor kleiner. In de Kop zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen. Het aanbod van betaalbare woningen is beperkt en vaak verouderd. Woningaanbod in het hogere woonsegment is eveneens schaars. Dit belemmert de doorstroming op de woningmarkt en maakt het voor starters, jongeren, ouderen en huishoudens met een hoger inkomen moeilijk om een passende woning te vinden.

Nieuwbouwplannen worden afgeremd door diverse knelpunten. De relatief lage marktwaarde van woningen leidt tot onrendabele toppen, terwijl juist hogere kwaliteitsambities nodig zijn om een impuls aan het gebied te geven. Daarnaast staat de investeringsruimte van woningcorporaties onder druk, waardoor zij moeilijk woningen toe kunnen voegen en bestaande woningen kunnen verbeteren. Bovendien vraagt de directe woonomgeving om aandacht omdat een groene, gezonde en aantrekkelijke woonomgeving bijdraagt aan welzijn, ontmoeting en het gevoel ergens thuis te zijn.

2020	Laag	Goedkoop	Midden	Middel	Hoog	Duur	
TEXEL	2566	866	2694	4484	1155	835	-229
DEN HELDER	10828	17690	11369	8443	4872	670	-267
HOLLANDS KROON	8417	5814	8838	12830	3788	1403	-995
SCHAGEN	8219	4832	8630	13214	3699	1676	-826
Totalen:	72757						-2316

Laag	= Huishoudens met een laag inkomen	Goedkoop	= woningen met een WOZ waarde tot en met €200.000,-
Midden	= Huishoudens met een midden inkomen	Middel	= woningen met een WOZ waarde vanaf €200.000,- tot €500.000,-
Hoog	= Huishoudens met een hoog inkomen	Duur	= woningen met een WOZ waarde vanaf €500.000,-

Bronvermelding

1. Elke Regio Telt! (2023) Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur
2. Bevolkingsprognose Noord-Holland 2024-2050 (2024) Provincie Noord-Holland
3. Gesprekken door het Land (2024) Twynstra & Gudde
4. Participatiebijeenvakomsten met brede regiocoalitie Kop van NH (2026) Bureau de Hamvraag
5. Regiokompas Brede Welvaart van Noord-Holland (2025) Het PON | Telos
6. RIA Mobiliteit Kop van NH (2025) Goudappel
7. Beleidsvisie Openbare Verlichting (2026) Provincie NH
8. Beter Bereikbaar? (2024) PBL
9. Onderzoek naar mobiliteitsrechtvaardigheid in Noord-Holland (2025) Provincie Noord-Holland
10. Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (2025) Ministerie van Defensie
11. Leefbaarometer (2024) Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
12. Het creëren van een kansrijke toekomst (2025) Bureau Beke
13. Onderwereldkaart (2026) RTL Nieuws
14. Culturele voorzieningen in Noord-Holland (2025) DSP
15. Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen (2024) GGD HN
16. Wijkmonitor (2020) Kennisplatform Inclusief Samenleven
17. Beperkt woningaanbod en betaalbaarheid belemmeren terugkeer naar roots (2026) ING bank
18. Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen (2024) GGD HN
19. Kom Terug! (2025) Reitsma et al.
20. Vergrijzing en ruimte (2013) PBL
21. Bevolkingsontwikkeling | Leeftijdsopbouw en levensverwachting (2026) Regiobeeld.nl
22. Online Gedrag & signalen (2026) Link Jongerenwerk
23. Kamerbrief 'Werkwijze Strategische Agenda's regio en Rijk' (2026) minister van BZK
24. Pionieren tussen duinen, dammen en dijken. Het verhaal van Noord-Holland Noord (2024) Marco Wiesenhahn
25. 'Niet het zoveelste rapport op de stapel', Een verslag van de eerste negen maanden. Tussenrapportage Kwartiermaker landelijk dekkend netwerk sociaaljuridische en financiële hulp (2026) Lilian Marijnissen
26. Gezondheidsatlas NHN (2026) GGD, gezondnbn.nl
27. Gezondheidsmonitor Volwassenen en ouderen (2024) GGD HN
28. Regiobeeld Noord-Holland Noord (2023) Regio Noord-Holland Noord
29. Gezondheidsmonitor Jeugd (2023) GGD HN
30. CBS (2025) Jongeren met Jeugdzorg
31. Noord-Hollands Dagblad (15-07-2026) Een eerste stapje richting de gedroomde Hogeschool van West-Friesland? Talland College haalt klein stukje hbo naar Hoorn met het nieuwe mbo-hbo-lab
32. Ontwikkelperspectief NHN (concept), 2026
33. Agenda Toerisme en Recreatie 2040 Kop Van Noord-Holland (2025) Regio Kop van Noord-Holland en Ginder
34. <https://bluenexis.nl/>
35. Manifest werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland (2024) Provincie Noord-Holland
36. Samenwerkingsagenda Kop van Noord-Holland 2022-2025 (2022) Regio Kop van Noord-Holland
37. Regiovisie Sociaal Domein van de Kop van Noord-Holland 2024-2029 (2024) Regio Kop van Noord-Holland
38. Groeien en bloeien in de Tuin van Innovatie (2025) Rabobank
39. Ruimtebehoefte Wind op Zee (2024) Royal Haskoning DHV
40. Gezonde leefomgeving en kwetsbaarheid Noord-Holland Noord: een ruimtelijke analyse (2024) RIVM in opdracht van Provincie Noord-Holland
41. <https://www.openstreetmap.org/#map=10/52.8720/4.9885>

NB; voor de totstandkoming van dit plan voor de regio is ook gebruik gemaakt van individuele gesprekken en participatiebijeenvakomsten met jongeren, vertegenwoordigers uit het onderwijs, zorg en welzijn, bedrijfsleven en andere maatschappelijke organisaties.